

250 Ft

C'est la vie. Ez az élet. Höl musolyra derít, hol fűdalmasan beléteknyillal, máskor pedig könnyet esz a szemékre vagy valamilyen nagy bánat, ritkábban valamilyen nagy öröm okán.

Egyszer puha bőrsőnybe takar, cirógat, becérget. Mászor bucsúgós imésként barackot nyom a fejünkre. Megint más alkalommal évődve mutat föl a ránk kacsintva vég egy nevetéges grimaszt, hogy aztán minden átmenet nélkül szörnyű sémekről vegyen körül és riogasson vagy éles karmokkal a szívénekbe marjon.

Mindnyájként él, megmosolyogtat és megrémít az élet kiismerhetetlen, sokféle firtora. Ezekből világottam össze egy csokorra való, hogy átrójtsam az olvasónak.

C'est la vie.

Ilyen.

M. Szántó Judit

M. SZÁNTÓ JUDIT

A szerencse lánya

NOVELLÁK ÉS KARCOLATOK

Z-füzetek/117

M. SZÁNTÓ JUDIT

A szerencse lánya

NOVELLÁK ÉS KARCOLATOK

BUDAPEST

Z-füzetek/117

**Sorozatszerkesztő:
SIMOR ANDRÁS**

**Tipográfia:
DOMJÁN ISTVÁN**

© M. Szántó Judit

C' est la vie. Ez az élet. Hol mosolyra derít, hol fájdalmasan belénknyilalt, máskor pedig könnyet csal a szemünkbe vagy valamilyen nagy bánat, ritkábban valamilyen nagy öröm okán.

Egyszer puha bársonyba takar, cirógat, becézget. Másszor barátságos intésként barackot nyom a fejünkre. Megint más alkalommal évődve mutat fügét vagy ránk kacsintva vág egy nevetséges grimaszt, hogy aztán minden átmenet nélkül szörnyű rémekkel vegyen körül és riogasson vagy éles karmokkal a szívünkbe marjon.

Mindnyájunkat elér, megmosolyogtat és megrémít az élet kiszámíthatatlan, sokféle fintora. Ezekből válogattam össze egy csokorra valót, hogy átnyújtsam az olvasónak.

C' est la vie.

Ilyen.

M. Szántó Judit

Letölthető:

[\[PDF formátumban \]](#) [\[EPUB formátumban \]](#)

Két élet – egymás mellett elbeszélve

Biri izgatottan ült az asztal mellett. Szeme ide-oda rebbenve futott végig a toledós uzsonnaabroszon, a csak kivételes alkalmakkor használt herendi tálkákon a sós és a vaníliaillatot árasztó édessüteményekkel, a teázás élvezetét nyújtó citromon, cukron, csészéken, a mives ezüst evőeszközökön, a karcsú vázán, benne az egy szál vörös rózsával és az azt fátyolszerűen átölelő zölddel. Miután pedig mindent rendben talált, tekintete végigsiklott a szobán is. Azután elégedetten ejtette ölébe a kezeit, hogy néhány másodperc múltán izgatottan ugorjon fel, szaladjon ki a konyhába olyan gyorsan, amennyire csak izületi bántalmaktól sajtó lábai ezt megengedték. Szemrevételezte a teafőzöt, hogy meggyőződjön arról, megfelelő mennyiségű vizet készített-e az edénybe, elől van-e az Earl gray és a narancsteafű, hogy ne akkor kelljen keresgélnie, amikor már szükség lesz rá, szemüvegét előhalászni, hogy el tudja olvasni az egyforma ibrikekben tartott teák feliratát.

Visszament a szobába, de mielőtt leült volna, hirtelen elhatározással kerámia gyertyatartót tett az asztalra, halványlila csavart gyertyával.

Nagy sóhajjal leült. A szemét be se kellett hunynia, hogy maga előtt lássa Stefit, abban a valóságában, amikor hatvanhét évvel ezelőtt egy padba kerültek a gimnáziumban. Két vastag, ébenfekete hajfonatát fehér masni fogta össze, a bőre fehéren villogott ki a sötét hajkoronából. Szürke szeme élénken csillogott, pisze orrát pulykatojások tarkították. És olyan természetességgel fordult hozzá, mintha évek óta ismernék egymást. Neki meg mindjárt megtetszett padtársnője. Sokkal szebbnek találta mint önmagát. Neki rövid, kese színű szöghaj keretezte az arcát, elől frufu takarta félig a homlokát. Az ő bőre is fehér volt, de nem olyan áttetsző, alabástromszerű mint

Stefié, inkább pirospozsgás. Kék szeme azonnal mosolygóssá vált, amikor Stefi ránézett nevetősen. És ettől fogva elválaszthatatlan barátnők lettek. Később is csodálta barátnőjét, aki hatodikban már kibontott frizurát viselt, haja lágy hullámokkal takarta a vállát. Egy csöppet irigyelte is tetszetős kinézetéért, de ez egyáltalán nem zavarta meg szoros kapcsolatukat. Am ez a barátság az érettségi után szinte azonnal megszakadt. Stefiék ugyanis disszidáltak. Mégpedig – legalábbis Biri számára – teljesen váratlanul. Nem tudta, hogy barátnője előtte is titkolta a tervüket vagy ő maga se tudott róla.

Egy ideig még leveleztek, de amikor mindketten férjhez mentek, a kapcsolat lassan megszűnt közöttük. Arról még értesültek, hogy Birinek lánya, Stefinek fia született. De semmi többről.

A múlt hónapban pedig Amerikából hozott a posta levelet. És Biri megkapta, hisz azóta is a régi lakásukban lakott. Egy ideig forgatta a borítékot, fogalma se volt, honnan jön, ki írta. Stefi asszonynevét ugyanis teljesen elfelejtette. És a címe is megváltozott.

No, de felbontás után már örömmel konstataulta, hogy régi barátnője jelentkezett. És mit írt Stefi? Azt, hogy még a tavasszal Magyarországra jön. Igaz, Budapesten csak két napot fog tölteni, mert az annak idején ittmaradt rokonok leszármazottait akarja meglátogatni, akik egytől egyig Miskolcon és a környékén élnek. Ám ezalatt a két nap alatt természetesen Birivel is szeretne találkozni. Májusban jön, egy hónapra rá utazik Pestre. És várja Biri válaszát, milyen telefonszámon tudná megbeszélni vele a találkozást.

Biri lázba jött. És azóta folyton erre a találkozásra készül. Most pedig elérkezett a várva várt pillanat.

Éppen az óráját akarta megnézni, amikor megszólalt a csengő. Izgatottan igyekezett az előszobába, nyitott ajtót.

És ott állt előtte a maga teljes valóságában Bedőcs Stefi.

Egy pillanatig némán nézték egymást. Hisz hiába voltak több mint hat évtizedes ismerősök, sőt mi több, barátnők, az utcán bizonyára elmentek volna egymás mellett anélkül, hogy valamelyikükben is felvetődött volna valamilyen homályos emlék a másikról.

Mert bizony, az eltelt hatvan év nem múlt el nyomtalanul egyikük felett sem. Tízévesen kerültek annak idején egy padba az iskolában. A mindig mosolygó, huncut szemű, fekete hajában mindig világos masnit hordó Stefi mára csöppet meggörnyedt, arcának ráncai táncba kezdtek, amikor még mindig a régire emlékeztető csillogó szemével, öröme nyíló ajkaival eres és májfoltos kezét nyújtotta rég látott barátnője felé:

– Birikém! Micsoda öröm, hogy újra látlak. Istenem, utána se merek számolni, mennyi idő telt el anélkül, hogy találkoztunk volna.

Biri szeme könnybe lábadt. Annyira várta ezt a találkozást, hogy most, a beteljesüléskor teljesen elgyengült. Az ajtófélfának kellett támaszkodnia, hogy meg bírja tartani az egyensúlyát. De felcsillanó tekintete, mosolyra húzódó ajkai még mindig sejtették régi szépségét.

Egymás nyakába borultak. Végülis Biri bontakozott ki az ölelésből:

– Menjünk beljebb – invitálta Stefit.

– Jé, itt semmi se változott – nézett szét Stefi a szobában. Majd így folytatta: – rengeteg mesélnivalóm van.

– Nekem is – mosolygott rá Biri. – Fél évszázada nem beszéltük ki magunkat. – Azonnal jövök, csak bekapcsolom a teát – tüsténkedett, hogy azután pár másodperc

múlva visszaüljön a helyére.

Néhány percig elfogódottan tekintettek egymásra. Végül Stefi fogott bele:

– Hirtelen határoztak úgy a szüleim, hogy Amerikába megyünk. Nekem nem volt szavazati jogom. Pedig akkor – ha emlékszel még – halálosan szerelmes voltam Takács Paliba. Végigbögtem az éjszakákat, hogy el kell szakadnom tőle. De nem tehettem semmit.

A vele szemben ülő Birire nézett, de mire a mondat végére ért, mintha nem is a másikat látta volna, hanem a múlt képei tűnnének fel előtte, hogy azután lassan peregjenek egymás után az események, emlékek.

Biri bevitte a közben elkészült teát és töltött.

– Hát, bizony, én se Ákos felesége lettem – sóhajtott fel, miközben az ő szemei is elsiklottak Stefi mellett, hogy a semmiben kössenek ki. Ám úgy tűnt, hogy neki sokat mondott az a távolba tűnő semmi.

Mindketten elmerültek saját emlékeikbe. Stefi meg se hallotta régi barátnője szavait. Elgondolkodva folytatta:

– Nem volt könnyű. Bár tény, hogy tárt karokkal vártak akkoriban mindenkit, aki Keletről érkezett, de nem adtak ingyen semmit.

Biri gondolatait is teljesen lefoglalták a saját emlékei. A másik asszony hangja szinte nem is ért el hozzá.

Ettől kezdve a beszélgetés két egymástól független monológgá vált. Mindketten beletemetkeztek saját mondanivalójukba.

– Ákos egy ideig még tette a szépet. Azután valami ösztöndíjat kapott és a Szovjetunióba utazott.

– Apa nem kezdhetett sokat a műszaki tudásával, mert egy szót sem tudott angolul.

– Egy ideig még jöttek a levelek, azután elmaradtak.

– Felvették ugyan egy gyárba, de szalagra tették. Ő pedig nem volt a megerőltető fizikai munkához szokva.

– Hosszú ideig vártam. Két év múlva jelentkezett egy kérő, akit ugyan nem szerettem, de szimpatikus volt.

– Nehezen éltünk. Én egy étteremben helyezkedtem el. De csak kiségitőnek vettek fel, mert a nyelvet én se beszéltem.

– Jól is keresett. Meg aztán jó káder volt. Anyáéit is úgy látták, hogy jól járok vele. Azaz jól járunk. Mert apát is bevitte a tanácsba dolgozni.

– Bobbal megszerettük egymást. Ő is ott dolgozott, esténként zongorázott és énekelt. Jól játszott és jó hangja volt.

– Rövidesen összeházasodtunk. És sorba jött a két gyerek.

– Saját számai voltak. Egyszer aztán egy menedzser meghallotta és rávette, hogy önállósítsa magát.

– Nem éltünk rosszul, de mindig is elhanyagoltnak éreztem magam.

– Úgy nézett ki, hogy nagy karrier előtt áll. Én meg untam már a mosogatást. Megkért, hát hozzámentem.

– Politikai gyűlésekre járt, továbbképzéseken vett részt, sohasem volt otthon. A házasságunk hamar kiürült.

– Három gyerekünk született: Polly, Harry és Jack.

– A gyerekek nőttek, anyáéit öregedtek.

- Eléggé össze-vissza életet éltünk.
- Klárika és Zsolti önálló életet kezdtek, a szüleim pedig meghaltak.
- Bobnak sikere volt, de ez azt jelentette, hogy folyton úton voltunk.
- Már semmi közünk nem volt egymáshoz.
- Rengeteg helyre hívták és ő minden meghívást elfogadott.
- Úgy éltünk egymás mellett mint két idegen.
- A gyerekek is megsínylették. Mindig más iskolába jártak.
- Hazajárt tiszta zokniért, alsóneműért.
- És amikor már a csúcsra érkezett, akkor váratlanul eltűnt..
- Sokszor még vacsorázni se, mert már evett valahol...
- Tudod, Amerikában ez sokkal egyszerűbb mint itt.
- Aludni se mindig járt haza.
- Hatalmas ország, laza bejelentési kötelezettséggel.
- Mit tehettem?
- Sohasem találod meg.
- Nem értek semmihez. Mihez kezdtem volna?
- Kínlódtam. Anyagilag nem, mert volt elég tartalékom.
- Idegenek lettünk egymásnak.
- Bobnak jó befektetései voltak, a hasznukat nekem hagyta.
- Egy ideig bánkódtam.
- Mert azt meg kell hagyni, gondoskodott rólunk.
- Később beletörődtem.
- Jelentkezett az ügyvédjénél és intézkedett.
- Az unokák alig látogatnak. Lassan meg se ismerem őket.
- Elváltunk. Állítólag beleszeretett egy csinibabába.
- A gyerekeknek is megvan a saját gondjuk.
- Nem tiltakoztam. Minek?
- Ha eljönnek, akkor is látom rajtuk, hogy alig figyelnek arra, mit mondok.
- Rendesen fizeti az asszonytartást.
- A fiam sokat utazik. Külföldre is. Mindig hoz nekem valamit.
- Többet meg amúgyse várok el tőle.
- Néha valami nagyon drága holmit, amire egyáltalán nincs szükségem.
- A gyerekek is segítenek. A lányom a legtöbbet.
- Amikor pedig valami hasznosra lenne szükségem.
- De a többire se szólhatok egy szót se.

Biri szeme most Stefire szegeződik. Csodálkozva mondja:

- Te semmit se változtál.

Stefi is visszatér a múltból. Elégedetten nyugtázza a megjegyzést, bár tudja, hogy csupán udvariasságról van szó.

- Ó, te sem. Ugyanolyan karcsú vagy mint régen.

Biri ültében is behúzza a pocakját:

– Koplalok eleget, hogy el ne hízzam.

Stefi az órájára néz. Ijedten áll fel:

– Szent isten! Mindjárt bezárnak az üzletek és én még vásárolni akarok egyetmást. Biri is feláll:

– Igazán maradhatnál még. Olyan jó, hogy eljöttél.

– Én is nagyon örültem. Talán holnap még felhívlak. Aztán utazom haza – mondja már az előszobában. – Legközelebb folytatjuk.

– Igen, igen... – Biri gondolatai már megint máshol járnak. Inkább csak rutinból ismétél: – Legközelebb...

2003. január 1.

Ülök a szobában. A televízió a Bécsi Filharmonikusok újévi koncertjét közvetíti.

Negyedik éve egyedül nézem, hallgatom. Negyedik éve egyedül nekem játszik a zenekar.

Behunyam a szemem, és megpróbállok odavarázsolni mellém.

Hiába kísérletezem, nem megy.

Szorosabbra csukom a szemem, összezárom a szám, ökölbe szorítom a kezem. És rád gondolk.

Egyszerre csak érzem, hogy ott ülsz a másik fotelban.

Igen, igen, ott vagy. Csak azért nem hallom a lélegzetvételeidet, azért nem hallik a mocorgásod, mert elnyomja a zene.

De tudom, hogy ott vagy mellettem. És most már kettőnknek szól a zene.

Nem merem kinyitni a szemem, nem merek feléd fordulni. Félek, hogy elillansz. Hogy nem maradhatsz itt, el kell menned. Csak ülök csendben, zárt szemekkel, ajakkal, körmömmel a tenyeremet vájva, hogy el ne riasszalak.

Te is érzed a virágok illatát? Téged is hódítanak?

És mit szólna a Brahms ötödik és hatodikhoz?

Pam, pam, pam, párám, pam...

Istenem! A Kirov-balet...

Nem merem kinyitni a szememet. Van bennem egy félsz, amit magamnak is alig merek bevallani: hátha csak a képzeletem teremtett ide...

De azért behunyt szemmel is látom a táncosokat. Ugyanúgy röpülnek, úsznak, lebegnek a levegőben, mint akkor, amikor először láttuk őket.

Azóta sem értem, hogyan képesek legyőzni a nehézségi erőt.

Jön az utolsó szám. A legeslegutolsó, a Radetzky-Marsch. A hangverseny közönsége ütemesen tapsol.

Te is velük együtt ütöd össze a tenyeredet! Tisztán hallom.

Azután elhal az utolsó hang.

Félelmeimről megfeledkezve, mosolyogva nyitom ki a szemem és feléd fordulok.

De a másik fotel üres. Nem vagy sehol.

Eltűntél az utolsó akkorddal.
 Jövőre várlak ugyanitt.
 Ugye, eljössz?

Végállomás

A mentőautó puhán fékezett a hóban. A mentősök kiszálltak, az épületből kihoztak egy tolószéket, beleemelték Lojzi bácsit, és letették a folyosón, a porta előtt. Mellé rakták a kis motyóját tartalmazó táskát is. Átadták a kísérő iratokat egy fehérköpenyes valakinek, aki éppúgy lehetett ápoló, mint orvos. Az aláírt, egy lapot magánál tartott, a másikat visszaadta, és felemelt kézzel köszönt el. A sofőr és a kísérő megbökték a sapkájukat és távoztak. Lojzi bácsi éles hideget érzett, amikor kinyitották a bejárati ajtót. Fázósan húzta össze magán a plédet, amivel betakarták. A fehérköpenyes elment valahová, a rövid folyosón nem volt senki. Oldalt egy kis portásfülke állt. A benn ülő kövérkés, bajszos ember éppen telefonált. Vele senki nem törődött. Ő nem bánta, legalább volt ideje egy kis terepszemlére.

Szóval ez az elfekvő – morfondírozott magában kesernyésre húzódott szájjal. Azaz most már finomabban krónikus osztálynak hívják. Persze, mindenki tisztában van azzal, hogy a jelentése a régi maradt. Csak így könnyebb róla beszélni, könnyebben megnyugszik a család lelkiismerete, amikor az öreget idehozzák. No, nem mintha ez nála számítana. Mert hogy neki se kutyája, se macskája. Azaz, mit is gondol itt összevissza. Kutyája éppenséggel van. Nem is olyan régen hozta neki Gabi, a szomszéd kisfiú az öklömnyi fehér, vaksin nyivákoló gombócot:

– Hogy ne legyen egyedül Lojzi bácsi akkor se, ha nem vagyok itt – nyújtotta át Gabi az élő csomagot.

Ő azon gondolkodott, hogyan hárítsa el az ajándékot anélkül, hogy megsértené kis barátját. Mert ugyan mihez kezdene egy ilyen apró jószággal, amikor saját magát is nehezen látja el. Amióta meghalt Sáríkája – Isten nyugosztalja –, nem is mindig jut eszébe, hogy enni kéne. Aztán, ha nagyon korog már a gyomra, akkor azt eszi, amit éppen talál otthon. Azelőtt se csinált gondot ilyesmiből, megette, amit elébe raktak. Csakhogy elé kellett tenni. Ebben nem is volt hiba, amíg szegény felesége élt. És amit elé tálalt, az igencsak gusztusos, ízletes volt. Hanem tavaly itthagya, és azóta mindenben felhagyott a rendszerességgel. Valahogy minden elvesztette a fontosságát. Így az evés is. Igaz, az étel nem is ízlett úgy, mint annakelőtte. Pedig a Gabi anyukája, a Móni majd minden nap átjön valami meleggel. És meg kell adni, nem főz rosszul. De az ínye más főztjéhez szokott. És azt az eltelt egy esztendő alatt sem tudta elfelejteni.

Nagyot sóhajtott és körülnézett. A folyosóról egy kisebb társalgó nyílt. Körben karosszékek. Öregek és még öregebbek ültek sorban, ki kórházi pizsamában, ki köntösben, ki pedig tréningruhában, vagy ahogyan most nevezik, szabadidő öltözetben. Velük szemben, a falnál nagy képernyős televízió van bekapcsolva, most éppen valamelyik szappanoperát sugározza.

Egyesek szeme a tévére tapad, mások a szomszédjukkal beszélgetnek halkán vagy kiabálva, attól függően, hogy nagyot hallanak-e vagy sem. Egynéhányuk pedig kifejezéstelen arccal, fénytelen szemekkel bámul a semmibe. Lojzi bácsi megrökönyödve nézi ezeket.

– Mintha panoptikumban lennék – borzong bele.

Végre megjelenik az előbbi fehérköpenyes:

– Hogy hívhatom? Lajos bácsinak?

– Inkább Lojzi bácsinak, ha kérhetem. Azt szoktam meg.

– Persze. Semmi akadály, Lojzi bácsi. Akkor megmutatom a helyét – indítja a tolószéket.

– Tudok én menni – büszkélkedik a ház új lakója, majd csendesebben teszi hozzá: – No persze, csak járókerettel. De látok ott néhányat a sarokban.

– Igen, igen. Arra is sor kerül. Nemsokára kap egyet. Csak most sietek, és így gyorsabban megy. Én vagyok itt a főápoló, és az én tisztem az újak fogadása, a helyük megmutatása. Ha ezzel megvagyunk, megkap minden szükségeset a nővérektől.

Közben mennek valamennyit fölfelé, de nem lépcsőn, hanem egy ferde, gumiborítású szakaszon.

– Ügyes – bólint magában az öreg. – Ezen aztán nem kunszt le- fel járni. És a bordázott gumin el se lehet csúszni.

Közben behajtanak egy apró bejáróba, ahonnan két csöpp szoba – ma félszobának mondják – nyílik. Az egyikben megállnak.

– Ez lesz a lakosztálya – mutat körbe a főápoló. – Helyezkedjen el, azután majd jön a nővér, elmondja a házirendet. A két szoba között talál egy beépített szekrényt. Abba rakhatja a holmijait. Ha segítséget kér hozzá, csak csengessen itt, ni. Ide rakom a táskáját a fotelba, hogy ne kelljen lehajolnia. Na, akkor én megyek is. Ha valami problémája van, csak szóljon, Akár nekem, akár másnak. Engem egyébként Ferinek hívnak. Néha Feri nővérek – mosolyog hozzá. – De én nem haragszom érte. No, küldöm a járókeretet.

Lojzi bácsi egyedül marad. Körbejárhatja a szemét. Egy fekvőhely, egy éjjeliszekrény, egy fotel és egy asztalka a berendezés. A másik szobácskába nem lát be, hogy van-e ott valaki.

De már jön is egy nővér a kerettel.

– Böbi vagyok – mutatkozik be. – Tessék várni, segítek kikászálódni a tolószékből. Ez itt a csomagja? Megnézzük, mi van benne, hogy az éjjeliszekrénybe kell-e rakni, vagy a szekrénybe. Kórházi pizsamát kér, vagy otthonról kap? Legjobb, ha ittenit használ, mert az otthonival sok a gond. Haza kell küldeni, hogy kimossák, állandóan kell itt tisztának lenni. És ha nem érnek rá gyakran bejönni, akkor nincs mit felvennie.

– Nekem nincs senkim. Úgy, hogy mindenképpen ittenit kérek.

– Valakijének csak kell lennie. Mert ide nem olyan egyszerű ám bejutni. Ez egy kiemelt szintű térítéses otthon, és sokszor évekig kell várni a helyre. Vagy olyan nagy ember volt a bácsi? Különben hogy hívhatom? Milyen bácsinak?

– Lojzi. Lojzi bácsinak. Nem, kérem. Dehogyan voltam én nagy ember! Mozdonyvezető voltam. Igaz, azt tisztességgel láttam el, de azzal nem jár protekció. Hanem van egy kedves szomszéd, a Mónika. Ő intézte el, hogy idekerüljek. Ő az egészségügyben dolgozik.

– Orvos? Nővér? Vezető?

– Csak azt tudom, hogy irodán dolgozik. De hogy mit, azt soha nem mondta.

– Az a fő, hogy itt van. Étkezni lehet a szobában is, meg a kinti ebédlőben is. Ahogy tetszik. Mosdani, fürdeni tud egyedül, vagy kér segítséget?

– Nem, köszönöm. Tudok zuhanyozni. Igaz, kicsit lassan megy.

– Aztán, ha van kedve, lehet az udvaron sétálni. Igaz, tél van, de néha olyan szépen

süt a nap.

Közben mindent elrendezett Böbi, és megmutatta, mit hová tett. Persze, felkészült arra is, hogy többször is meg kell ismételnie, esetleg teljesen feleslegesen, mert bizony némelyik öreg nem képes a dolgokat megjegyezni.

– Hát akkor én megyek. Ha valami gondja van, csak szóljon. Mindig talál valakit, ha kilép a szobából. Ha meg nem tud jönni, akkor csöngessen. Itt van az ágy mellett a csengő. Ja. A társalgóban van egy könyvszekrény. Ha olvasni akar, csak szóljon akármelyikünknek. Ki lehet venni a könyveket ingyen. Csak azért kell szólni, mert zárva tartjuk a szekrényt. Hát akkor érezze jól magát nálunk.

Lojzi bácsi fogja a járókeretet, és benéz a másik szobába. De nincs ott senki. Kibiceg hát a folyosóra. Szemben az ebédlő, néhány asztallal és székkal. Még messze van az étkezés, most nem tartózkodik ott senki. Ő azonban belefáradt a mai nap izgalmaiba, helyet foglal hát az egyik karosszéknél. Nem bánja, hogy egyedül van. Legalább szabadon engedheti a gondolatait, nem zavarja meg senki.

Szóval, ide jutott. Tehetetlen vén öreg lett belőle. Hej, pedig azelőtt! Erős, izmos volt. Fiatal korában pedig egyenesen jó kiállítású! Nem csoda, hogy megakadt rajta a Sáríka szeme. Hanem az igaz, a Sári is szemrevaló teremtmény volt. Nem is kellett sok hozzá, hogy egymásba szerelmesedjenek. Rövid ismeretség után váltottak jegyet, és csak addig vártak az esküvővel, amíg őt véglegesítette a MÁV. Mert hogy az már valami, ha valaki ott dolgozik! A MÁV nyugdíjas állás volt. Akkor pedig csak igen kevés munkahely dicsekedhetett ezzel, nem úgy, mint ma.

Aztán nem is olyan sokára mozdonyvezető lett. Négyhuszonnégyes volt a paripája. Az volt ám a mozdony! Úgy engedelmeskedett neki, mint a kezes ló. Csak éppen cukor helyett szénnel kedveskedett neki.

Jól éltek, szépen éltek. Az első három évben négyszer lett várandós az asszony, de kihordani egyet se tudott. Végre az ötödik megszületett, még hozzá fiú lett. De nem élt sokáig. Mindössze hét hónapot. Azok az idők nagyon nehezek voltak. Sáríka majd összeroppant belé. Ő maga is. Csak az tartotta benne a lelket, hogy az asszony támaszra szorul.

Akkor azt mondta az orvos, hogy valamelyikük hibádzik. Ki kéne vizsgálni, hátha lehet segíteni rajta. Hanem az apja azt mondta, ne menjenek sehová. Így elkerülhetik azt, hogy az egyik szemrehányást tegyen a másiknak. És mi van akkor, ha nem lehet ezen változtatni? Jobb nem bolygatni a dolgokat. Inkább fogadjanak örökbe egyet.

Az apja igen okos ember volt, pedig nem járt iskolát. De az esze vágott, mint a borotva. Hallgattak rá. Örökbe is fogadtak egy kisfiút, a Fricit, és nem bánták meg. Sok örömük telt benne. Hanem amikor a gyerek felszabadult, lakatos lett, és ő beszerezte a MÁV-hoz, jelentkezett a fiú anyja. Elsírta, hogy Frici apja otthagya őt, amikor megtudta, hogy gyereket vár. Őt meg a szülei elkergették, nem volt hová mennie. Nem tehetett mást, mint hogy lelelencbe adja a porontyát.

Bezzeg most, hogy a poronty kereső ember, egyből „édes, drága fiam” lett.

Belátja ő, hogy nem lehet valakit csak úgy elítélni. Ki tudja, mi mindenben mehetett keresztül, mi mindent próbált, mielőtt a menhely mellett döntött. De hisz nem is ezért volt ő mérges rá! Hanem azért, hogy amikor Frici legényké serdült, magához édesgette. Mert a fiú végül az anyjával ment. Őket meg azzal vádolta, hogy elhallgatták a kilétét.

Igenis, hogy elhallgatták! Minek is mondták volna meg? Hisz azt se tudták, ki fia, borja! Nem is lehet megérteni, hogy ennyi idő után hogyan talált rá az anyja.

A lényeg az, hogy magukra maradtak. Sáríka meg vigasztalhatatlan volt. Igaz, ő maga se tudott soha beletörődni. De hát mit tehettek volna? Frici meg azóta egyszer se

látogatta meg őket.

Azután eljött a villanymozdonyok ideje. Sorba lecserélték a gőzzel működőket. Amikor pedig az övére is sor került, levették a mozdonyról. Nem bánta. Úgyse tudta volna megtanulni a másikat. Meg aztán azt már nem lett volna képes olyan szívvel, lélekkel kezelni, mint az ő négyhuszonnégyesét.

Azért rendes volt a vasút. A fizetését nem bántották. Váltóór lett belőle. Ezt is tisztességgel végezte, amíg nyugdíjba nem került.

Úgy intézték, hogy egyszerre maradjanak otthon. Addigra enyhült a fájdalom, amit Frici távozása okozott. Csendesen éldegéltek. Sáríka hamar feltalálta magát, nem maradt tétlen. A konyhának szentelte minden idejét. Eddig is főzött, sütött, hanem most előkerültek azok a receptek is, amelyek elkészítéséhez sok idő kellett, és munka mellett nem volt alkalma foglalatostkodni velük. Nyáron meg állandóan vásárolta a gyümölcsöt, az uborkát meg egyéb eltennivalót, és a kályhán mindig totyogott valami, a mosogatón ott sorakoztak a megtöltésre váró befőttes üvegek, a pincéből előszedett régi fateknőben pedig békésen szundítottak a téli dunyha alatt az elkészült finomságok.

De ő sem panaszkodhatott. Mindig akadt valami javítanivaló a háznál. Így aztán gyorsan telt az idő. Na, meg szívesen is foglalkozott ilyesmivel. Valahogy jól a kezére állt az ilyesfajta munka. Egy idő múlva pedig a szomszédba is hívták, ha valami elromlott. Rövidesen híre ment, hogy jól dolgozik, és nem kér sokat. Egyszóval, nem unatkozott. Ráadásul még ki is egészítette a nyugdíjukat. Bár ő jó pénzzel hagyta ott a munkát, de azért ennek a különkeresetnek is akadt helye.

Minden rendben is ment addig, amíg meg nem betegedett az asszony. Először csak meghűlt. Köhögött, tüszögött, de láza nem volt. Nem is feküdt le az istennek se. Azután felszökött a láza, mire kijött az orvos, már a negyvenet súrolta a higany szála.

– Ez bizony tüdőgyulladás – állapította meg a doktor.

Injekciót adott, és gyógyszereket írt fel.

– Holnap benézek – mondta búcsúzóul.

De már este hívni kellett az ügyeletet, mert Sáríka nagyon rosszul lett. Mire az ügyeletes megérkezett, elvesztette az eszméletét. A doktor mentőt hívott. Ő is beült az autóba. Szirénázva haladtak a városon át.

A kórházban nagy sietve bevitték az asszonyt egy terembe. Ő ott toporgott az ajtó előtt a folyosón. Végre kitolták Sáríkat. Valószínűtlenül fehér volt az arca, de rámosolygott megnyugtatóan.

Amikor odament és aggódva megsimogatta a kezét, az asszony gyengén megszorította az övét:

– Nem lesz semmi baj – mondta bágyadtan, szinte suttogva. – Ne félj, rossz pénz nem vész el.

Az orvos azt mondta, most nem mehet be hozzá. Nagyon megviselte a rosszullet, pihennie kell. Menjen haza, és jöjjön reggel.

Ő azonban csak járkált fel és alá. Rótt a folyosót, és nem tudott elindulni. Végül egy nővér karonfogta, és kikísérte:

– Nem maradhat itt éjszakára. Látogatónak tilos ilyenkor az épületben lenni. Menjen szépen haza. Reggelig úgy sem mehet be a feleségéhez. Na! Fogadjon szót! Nem kell, hogy a beteg holnap ilyen kialvatlanul, ilyen megrettent arccal lássa.

Végül hát csak rászánta magát a hazamenetelre. Otthon aztán folytatta a járkálást. Amikor már nagyon fáradt volt, ruhástól rávetette magát az ágyra. De elaludni nem tudott. Csak égő szemmel nézte a plafont.

Alig várta a reggelt. Úgy intézte, hogy nyolcra odaérjen. Út közben még vett egy kis sonkát meg két zsemlét. Hátha éhes lesz Sárika. És a sonkát nagyon szereti.

A kórházban azt mondták, hogy áttették az intenzívra.

– De miért? – hebegte.

– Megint rosszul lett. De talán most meglátogathatja. Menjen oda és csengessen be.

Beengedték. Fehér köpenyt kellett magára vennie, nejlon papucsot húzni a lábára. De Sárika nem volt magánál. Beszélni sem tudott vele. Csak simogatta a kezét, és halkán kérlelte, hogy nézzen rá, szóljon már valamit. Mindhiába.

Nagyon rossz érzéssel ment haza. Nem találta otthon a helyét. Másnap pedig azzal fogadták, hogy Sárika aznap délelőtt kilehelte a lelkét. Azért nem küldtek táviratot, hogy adhassanak valami nyugta tót, ha szüksége van rá.

Nem. Köszöni, nem kér semmit – mondta alig hallhatóan, és hirtelen úgy érezte, mintha vattába csomagolták volna. Nem érzett, nem látott, nem hallott semmit. Fogalma sincs, hogyan került haza.

Érdekes teremtmény az ember. Amikor úgy érzi, hogy semmi értelme sincs tovább élni, akkor is eszik, iszik, alszik, szóval működnek a létfenntartó ösztönei. Vele is így történt. Azt nem tudja, hogy hogyan ért akkor haza, illetve a szomszédba, Gabiékhoz. Mert hogy az üres lakás most taszította.

Jól tette, hogy odament. Szombat volt, munkaszünet, és Mónika otthon volt. Mindjárt kezelésbe is vette. Csupa olyat mondott, amit ilyenkor szoktak. Persze, az eszével ő is sorolhatta volna ugyanezeket. De a fájdalom ettől nem csitult. Annyiban azonban mindenképpen segített Móni monológja, hogy a gondoskodást illetően nem támadt hiányérzete. No, meg természetesen ottmarasztalta ebédre. Később az a gyanúja támadt, hogy a levesébe csempészett egy enyhe nyugtatót, mert otthon már a széken ülve elaludt. Persze, az is lehet, hogy az izgalom tette. Másnap Gabi jött érte, amikor a kiskutyáját vitte sétálni. Erőszakkal magával cipelte őt is. Vasárnap pedig ismét Bonzóval jelent meg:

– Lojzi bácsi, áthoztam a kutyust magának. Tartsa meg. Hogy ne legyen egyedül.

Tiltakozni akart, de Bonzó a lábához dörgölődött, és amikor megsimogatta a fejét, nedves orrával farkcsóválva hálálkodott. Hirtelen melegséget érzett. Magához húzta a kis állatot.

Akkor még fel se tudta mérni, csak később jött rá, hogy milyen nagy segítséget kapott ahhoz, hogy átvészelve a legnehezebb napokat. A kutyát etetni kell, le kell vinni sétálni, gondoskodni kell róla. Cserébe kap egy hűséges társat, akinek elmondhatja minden bűját, baját, akivel megoszthatja a gondolatait, vagy csak éppen pár szót mond neki, ha már nem bírja a sűrű csendet maga körül.

Hanem egyébként se maradt magára. Mónika gondoskodott az ebédjéről, mosott és vasalt rá, hetenként egyszer pedig kitakarította a lakást. Mindezért pedig mindössze egy jelképes összeget fogadott el, azt is csak azért, hogy meg ne sértse.

Ami azt illeti, megpróbálta ő maga rendben tartani magát és a lakást. De valahogy nem ment. Hiába takarított, mosogatott, mosott, nem volt látszatja. Hogy hogyan csinálta Sárika, nem tudja, de mindig rend volt és tisztaság. Neki meg semmire sikerül. Végül beletörődött, és Mónira bízta magát.

Aztán időnként megkérte őt Móni, hogy vigyázzon Gabira. Sokat sétáltak együtt, persze hármásban, Bonzóval. Egyszer-egyszer segített a fiúnak a leckéje elkészítésében is. Ha pedig csúnya idő volt a sétához, és éppen csak egy kis levegőzésre mentek az utcára, akkor utána társasjátékot játszottak.

Hívták továbbra is ide, oda valamit javítani, otthon is akadt néha reparálni való.

Hát valahogyan csak eltelt a nap.

Ha jól elfáradt, akkor éjszaka se volt különösebb baj. Este mindig eszébe jutott Sárrika, de hamar elnyomta az álom. Hanem ha kipihentebb volt, csak forgolódott az ágyban, nem lelte a helyét. Amikor pedig hajnalban elszenderedett, mindig álmodott. Almában állandóan utazott. Különféle ismert és ismeretlen vidéken, mindenféle járművel. Egyszer még szputnyikban is ült, de mielőtt elindulhatott volna az ürbe, felébredt.

– Lojzi bácsi, megteríték ebédhez – jött Böbi nővér egy kockás abrosszal. – Mindjárt itt is maradhat. Ez lesz ezentúl a helye. Remélem, doktor úr, ma jobb étvágya lesz – fordult az asztalhoz közeledő, botra támaszkodó férfihoz. – Finom ebéd lesz ma, csibebeccsínált. Meg egy túrósbukta. Aztán, nézze csak, szobaszomszédot is kapott.

– Orvos? És mégis idekerült? – csodálkozott a jövevényre Lojzi bácsi.

– A, nem vagyok orvos. Jogot végeztem. Új lakó?

– Igen. Ma jöttem. Még csak most ismerkedem az itteni étellel. Hát nem valami lélekvidító – intett a mellettük levő, de az ebédlőtől el nem választott társalgóra, ahonnan lassan felálltak az öregek, és ki a szobája, ki az ebédlő felé tartott.

– Bizony, nem az – legyintett az ügyvéd. – Hadd mutakozzam be. Kondoros Ernő vagyok. Bár itt igazán nem számít már a név – tette hozzá keserűen. Azután mosolyt erőltetve magára, mentegetődzött: – Ugye, nem haragszik, hogy nem állok fel, amint illik. De nehezemre esik.

– Hagyja csak, doktor úr. Nekem is a lábra állás a legnehezebb. Egyébként Varró Alajos a nevem. És mozdonyvezető vagyok. Illetve, voltam.

– Az szép. Az én időmben még nem volt gyerek, aki ne akart volna masiniszta lenni. De – ha megkérhetem – ne doktorurazzon. Hívjon csak Ernőnek.

– Hát, ha nem bánja... Jó étvágyat! – tette hozzá, amikor a gőzölgő levest az asztalra tette Böbike.

Jól kijöttek egymással. Megbeszélték a világ dolgait, ha szép idő volt, sétálgattak az udvarban. Tizenöt lépés oda, ugyanannyi vissza. Nem sok, de szinte ez volt az egyetlen mozgási lehetőség. A doktor mérgelődött is eleget, hogy itt csak tehetetlenebb lesz az ember. Ha rossz idő volt, akkor benn üldögéltek vagy az egyiknek, vagy a másiknak a szobájában. A társalgót mindketten kerülték.

A nap nagy részét olvasással, beszélgetéssel, tévézéssel és pihenéssel töltötték. Kondorost majd minden nap látogatta a lánya, de a fia is eljött másod-, harmadnaponként. Lojzi bácsihoz hetente egyszer jött el Móni. Néha elhozta Gabit is, aki kinn állt meg a kapu előtt, mert gyereket nem engedtek be. De Bonzó pórása is ott volt a kezében. A kutya az orrát a kerítéshez nyomta, és farkcsóválva, sűrűn vakkantgatva üdvözölte őt. Amikor pedig megsimogatta, majd kiráncigálta Gabi kezéből a szíjat.

Ha meg egyedül volt, az emlékeivel foglalatzkodott.

Időváltáskor, ha nagyon sajgott a beteg lába, és mereven húzta maga után, rendszerint eszébe jutott a balesete is. Bevásárolni indult, amikor elütötte egy autó. Fogalma sincs, hogyan történt. Úgy emlékszik, körülnézett, mielőtt lelépett a járdáról. Az autó meg hirtelen bukkant elő. Ő csak egy lökést érzett. Azután elvesztette az eszméletét, és csak a mentőautóban tért magához. Nem emlékezett semmire, azt se tudta, hol van. Fájdalmat nem érzett. Mint később megtudta, azért, mert kapott egy erős fájdalomcsillapító injekciót. Különben bizony fájt volna! Mert hogy több helyen eltört a ballába.

Sokáig volt a kórházban, az öreg csontok nem akartak rendesen összeforni. Aztán

valahogy csak rendbe jött, de nem egészen. Hiába tornáztatták, hiába kapott mindenféle kezelést, menni a mai napig sem tud a járókeret nélkül. Az meg igencsak körülményes. Próbáltak ugyan mankót adni, de azzal sehogyse boldogult.

És nagyon vágyott az otthonába. Csak amikor hazaengedték, akkor döbbsent rá, hogy nemigen tudja ellátni magát. A szomszédai ugyan nagyon rendesek voltak, mindig benéztek hozzá, mindenben segítettek. Szerencséje is volt. Az egyik oldalán egy nyugdíjas házaspár lakott, a másik oldalán meg Gabiék. Az öregek gondozták nappal, Mónika főzött rá. Nagygabi intézte a bevásárlásait és elvégezte az adódó javításokat, Kisgabi meg Bonzónak viselte a gondját. Na, meg vele lehetett beszélgetni is, neki volt ideje elmesélni, mi minden történt vele, és türelmesen meg is hallgatta az öreget. Amióta Sárika meghalt, nem volt ilyen jó dolga. Fürdetni meg kijárt hozzá egy gondozónő.

Egy ideig jól is érezte magát – persze, a mindinkább felgyülemelő bajaitól eltekintve. Hanem egyszer csak, amikor felkelt, elkezdett forogni körötte a szoba. Megnézte a körzeti orvos, és azt mondta, hogy nem maradhat magára. Olyan helyre kell mennie, ahol egy percre sincs egyedül. Kórházra nincs szüksége, mert kezelni nem kell, hanem csak ápolásra szorul. Vagyis olyan helyre, ahol krónikus betegek vannak.

Először elkésértette a közlés. Azután belátta, hogy nem élhet mindig mások terhére, nem várhatja el, hogy saját gondjaik mellett az övét is átvállalják. És szinte teljesen megnyugodott, amikor Mónika azt ígérte, hogy egy olyan helyre segíti be, ahol viszonylag jó körülmények vannak. Igaz, hogy azt meg kell fizetni, de hisz Lojzi bácsinak szép nyugdíja van, telik abból. Ugyan, kire is költené a pénzét, ha nem magára.

Így került ide. Nem rossz hely, de mégse az otthona. Hiába helyesek a nővérek, hiába jön jól ki a szomszédjával. Itt nem akkor kel, fekszik, amikor akar, nem akkor eszik, amikor megéhezik. Hiába sétálhat az udvaron, ha nem mehet ki az utcára, és hiába látogatják meg többen is, ha nem mehet velük haza.

Hanem az éjszakákat szereti. Megkapja a nyugtatóját, és akkor hamar elalszik. És majdnem minden éjszaka álmodik. Almában rendszeresen utazik. Különböző járműveken, más-más helyekre, és legtöbbször Sárikával. Ráadásul mindketten fiatalok, vidámak.

Gyakran ül álmában vonaton is, de érdekes módon villany- vagy dízelmozdony repíti a szerelvényt, sohase gőz.

Sebaj! A fő, hogy együtt lehet az ő Sárikájával. És mit nevetgélnek, bolondoznak össze ilyenkor együtt! Olyanok ezek az álmok, hogy még ébredéskor is édes tőlük a szája íze.

Múlnak a napok, a hetek, a hónapok, és ő egyre csak az estét várja. A nappalok nehezen telnek. A járása nemhogy javulna, inkább romlik. Az olvasás se megy már úgy, mint régen. Lehet, hogy a szeme rosszabb, de talán a gyenge világítás is az oka. A tévé műsora se érdekli annyira, mint azelőtt. A doktorral meg már százszor elmeséltek egymásnak mindent. A többivel valahogy nem tudott sehogyse összemelegedni.

Azután egyre érzékenyebb. Ha Böbi nővér megszidja, hogy a levest az abroszra lötytyinti, szinte sírni tudna. Hát tehet ő arról, hogy annyira reszket a kezében a kanál?

De nem szól semmit, csak félrevonul, és bánkódik magában. Ráadásul még meg is tetézi Böbike a sértést azzal, hogy rászól:

– Miért kókadozunk, Lojzi bácsi? Csak nem kosarazták ki a lányok?

Tapintatlannak, ízetlennek érzi a megjegyzést. És ez csak újabb ok az elkeseredésre. Még az a szerencse, hogy az álmai szépek. Az utóbbi időben még nappal is el-

elbóbiskol. És az álmok akkor se kerülnek el. A Móni azt mondja, hogy le van gyengülve. Hogy többet kellene ennie, mozognia. De ez nem igaz! Ő egyáltalán nem érzi magát gyengének, elesettnek. Az csak nem baj, hogy ülve is lecsukódik a szeme? Hisz van ideje nappal is szundítani egy csöppet!

Egyszer azután a szokottnál is érdekesebb volt az álma. Mert hogy most négyhuszonnégyes röpítette őt Sáríkával az ismeretlenbe. Az ő imádott négyhuszonnégyese, az ő még annál is jobban imádott Sáríkájával!

És a vonat csak repült, csak repült. Fák suhantak el mellettük nesztelenül, feléjük bólogatva lombjukkal. Dombok szaladtak feléjük, legelők suhantak el nyájaikkal a messzeségbe.

A mozdony elégedetten zakatolt, néha vidáman fütytyentett is hozzá.

Csak ketten voltak a kupében, és nagyon boldognak érezték magukat. Belefeledkeztek egymás nézésébe, a táj csodálatába.

Azután egyszerre csak pöfögni, majd dohogni kezdett a masina. Nehezen zihált, mintha felfelé menne. A nap meg hirtelen eltűnt, a tájra egyre sűrűbb köd borult. És már nemcsak a mozdony zihált, hanem ő maga is nehezen lélegzett.

Ijedten fordult Sáríkához, hogy talán ketten meg tudják fejteni a rejtélyt. De Sáríka eltűnt! Egyedül maradt! Rajta kívül senki sem volt a kocsiban!

Egyre gyorsabban vágatott a vonat! Mintha most meg lefelé rohanna! Csakhogy éppúgy szörcsögött, köhögött a mozdony, mint amikor úgy tűnt, hogy fölfelé kaptat. És a mozdonnal együtt ő is fuldokolva kapkodott levegő után.

A köd meg terjedt, bekúszott a vonatba, mind áthatolhatatlanabbá vált.

Lojzi bácsi már az orráig se látott. És álmában most először látta magát öregnek. Nagyon öregnek!

A vonat pedig még jobban felgyorsult, és most már teljesen belemerült a ködbe.

A mozdony még segélykérően sípolt egyet, mielőtt belerohant Lojzi bácsival az éjfékete semmibe...

Öcsi és otthona.

Ülünk Petivel a hosszú kórházi folyosón és várjuk Szócska adjunktust.

Peti ezt az iskolaévet mandulagyulladással kezdte. És azzal folytatta. Nem tudott kimászni belőle. Alig két napot járt iskolába, ismételten újra és újra begyulladtak azok a fránya mandulák. A doktor azt mondta, mielőbb ki kell venni. Mi meg hónapok óta arra várunk, legyen annyi szünet két lázas állapot között, hogy el lehessen a műtétet végezni. Most pedig azért vagyunk itt, mert úgy néz ki, elérkezett a megfelelő idő. A gyerekorvos küldött ide, és előre megbeszéltük az időpontot. Néhány perccel előbb érkezünk, de várunk jóformán semmit sem kell: alig pár másodperc múlva a gégész viharzik felénk a kórtermek felől, kigombolt köpenyben.

Szócska adjunktus betessékel a szobájába, homlokára helyezi a gégetükröt és megnézi Peti torkát. Fiam a tükröt izgalmasnak, érdekesnek találja, a vizsgálatot annál kevésbé. Utána egy grimasszal jelzi felém, hogy egyáltalán nem volt kedvére való.

– Fiát, bizony, ezt sürgősen ki kell dobni – mondja ki a szentenciát a doktor. Majd mosolyogva Peti felé fordul: – Ne félj. Ez volt a legkellemetlenebb része az egésznek.

A többi katonadolog.

Petinek sok minden tetszik, ami katonával, katonasággal kapcsolatos, ez azonban egy csöppet sem.

– Csak azt nem értem – mondja neheztelve –, miért nem találják ki az orvosok, hogyan születhetnének a gyerekek mandula és vakbél nélkül.

Ezt otthon már többször felvetette, amióta szóba került az operáció szükségessége. A vakbél akkor került képbe, amikor egy osztálytársának félévvel ezelőtt kivették.

A gégész komolyan válaszol:

– Látod, Peti, ez nem rossz ötlet. Majd utána nézünk, mit lehet csinálni.

Peti megenyhül. Mégiscsak jó érzés, ha az ember ilyen fontos dologban tanácsot tud adni. Azt persze tudja, hogy bármilyen gyorsan is valósítják meg a tervét, ez rajta már nem segít.

Az orvos folytatja:

– A műtétet nem is fogod érezni, mert egy nagyon rövid időre elaltatunk. Mire felébredsz, már túl vagy mindenén. Aztán pedig annyi fagyit ehetsz, amennyit csak akarsz.

Peti félelme felenged. A fagyalattal kapcsolatos ígéret pedig egyenesen csodálatos. Úgy látszik, a doktor bácsi tudja, milyen keserves egy tíz éves ember élete, amikor a begyulladt mandulák miatt hosszú ideig nélkülöznie kell ezt a csemegét. Mire megbeszéljük, hogy holnapután fekszik be, már barátságos hangulatban csap az orvos kinyújtott tenyerébe.

Már az ajtó kilincsét fogom, amikor az adjunktus utánunk szól:

– Ja. És kérem, hozzák be Peti felesleges játékait és kinőtt ruháit.

– Igen, hogyne – válaszolom kissé meglepve.

Már a folyosón járunk, amikor vállat vonok: biztosan valami jótékonysági szervezetnek segítenek a gyűjtéssel.

Harmadnap nagy csomagokkal érkezünk. A legkisebb Peti holmijaival van tele, a másik kettő a kinőtt holmikkal és a megunt játékokkal.

Az osztályon a gyerekek egyetlen nagy teremben vannak. Ide irányítanak minket is, és a legelső ágyra mutatnak:

– Ez a tiéd, Peti.

Alig rakjuk le a cuccokat, egy háromévesforma kisfiú terem mellettünk:

– Te mit hoztál nekem? – fordul Petihez.

Értetlenül nézünk a gyerekre. Nem pizsamában van, mint a többi kis beteg, hanem napozóban. Vagyis nem beteg. Kísérő azonban nincs mellette, körülötte. Azaz nem most jöhetett. Hát akkor ki lehet?

Mindenesetre kiveszek a ridikülömből egy szelet csokoládét és felé nyújtom. Megköszöni, miközben átveszi, majd gyorsan kicsomagolja és majszolni kezdi.

– Öcsiké, menj szépen a helyedre – szól hozzá egy éppen belépő nővér. – Tudod, úgymint megkapod, ami a tiéd.

De Öcsi most a csokoládéval van elfoglalva, se nem lát, se nem hall. Illetve szembetűnően lát is, hall is, csak éppen most fontosabb teendője van, mint válaszolni, vagy pláne, szót fogadni. Ugyanis szemrevételez minket. Jól megnézi Petit, utána engem, végül megállapodik a csomagok szemlélésében.

A nővér pedig nem erősködik. Végzi dolgát, hőmérőket oszt szét a nagyobbaknak, a kisebbeknek pedig maga méri meg a lázát.

Később kiderül, hogy a fegyelmezetlenség kizárólag Öcsi privilégiuma.

Talán az egyik nővér gyereke? Vagy az egyik orvosé? Nem is sejtem, de valami titka biztosan van a kivételezésnek.

Hamarosan kibontakozik előttem az is. A nemrég bejött Gyöngyi nővértől tudom meg Öcsi történetét.

A kisfiú egyéves korában került ide. Anyja mosott, és a teknő mellett egy hokedlin állt odakészítve egy pohár lúgkő. Öcsi, azaz valódi nevén Toncsika ott csúszott, mászott az anyja szoknyája mellett. A hokedliba kapaszkodva nagy nehezen felállt. Körbe nézve ebből a perspektívából a világban, helyesebben a konyhában, a szemébe ötlött a pohár. Könyökével az ülőalkalmatosságra támaszkodva két kezével megfogta a poharat és beleívt.

Azonnal keserves zokogásban tört ki. Anyja hirtelen azt se tudta, mit tegyen. Kapkodott jobbra, balra. Végül az egyik átszaladó szomszédasszony kapta ölbe a gyereket, itatta meg egy kis tejjel, és rohant vele csak úgy gyalogosan a közeli kórházba. Mögötte szaladt a kisfiú anyja, felkötött köténnyel, feltúrt ruhaujjakkal, kiázott kezekkel.

Miután betolták Toncsikát a műtőbe, hogy sürgősen gégemetszést végezzenek, a szomszédasszony eltávozott. Az anya egy ideig ott téblábolt, majd – anélkül, hogy utólag elintézte volna a felvételt, amire külön felhívták a figyelmét, esetleg érdeklődött volna kisfia hogylétéről – ő is hazament.

Ennek lassan két éve. Azóta nem látták az anyát. A gyerekről semmit se tudtak. A nevét se. Még reménykedtek abban, hogy jelentkezik valaki a családból, ezért csak ideiglenes nevet kapott: Öcsinek szólították. De nem kereste, nem érdeklődött utána senki. Megmaradt hát Öcsinek. A valódi keresztnévét egy asszonytól tudták meg véletlenül, aki saját gyerekét hozta be úgy félév múltán, és meglepve ismerte fel a kisfiúban volt szomszédja egyik kisfiát, Toncsikát. De akkor már ennek nem volt jelentősége. Ez az asszony mesélte aztán el, hogy a gyerek anyja egyedül nevelte a gyerekét, három másikkal. Nem olyan régen elköltözött a házból. Senkinek nem szólt, ki se jelentkezett. Azóta se tudnak róla semmit.

Öcsi mindezzel nem törődött. Biztosan már rég elfelejtette nemtörődöm anyját. Meg aztán egyáltalán nem volt itt rossz dolga. Az elárvult gyereket minden nővér, minden orvos, sőt, minden más beteghez járó családtag kényeztette. A kisfiú – mindezt meghálálandó – szépen javult. Egy év múlva haza is mehetett volna, ha lett volna hova. Otthonba adni azonban sajnálták. És azon a címen, hogy a gégemetszés után meg kell tanulnia beszélni, ott is tudták tartani. Egyik kisbeteg látogatója azután egyszer behozta az otthon megunt játékokat. Ez adta az ötletet, hogy mindenkit megkérjenek erre. No, meg egyúttal a kinőtt ruhákat is elkérték. Mert hogy Öcsi egész nap futkározott, jött, ment a kórház területén, hisz tulajdonképpen már nem volt beteg. Éppen ezért nem is pizsamát adtak rá. Aztán meg hol egy orvos vitte haza, hol egy nővérral ment nyaralni, hol egy másik, hazaengedett beteget kísért haza és ottmaradt egy pár napig. A kórház munkatársai ugyan meglepték egy-egy ruhával, cipővel, de azt inkább az elmenetelekre tartogatták. A kapott használt is jól jött: a kopottabbakban csúszhatott, mászhatott, de volt köztük olyan is, amelyeket szinte új állapotban nőtt ki előző tulajdonosuk.

Öcsi természetesnek vette, hogy mindegyik gyereknek van mamája. Ő maga pedig minden új ismerősének eldicsekedett, hogy neki sok mamája van: mindegyik orvosnő, de főleg az ápolónők. Közülük is leginkább Klári nővér, aki mindig délutános, és minden nap odaül az esti teendői után az ágya mellé és mesél neki.

Nem tudni, miért, az apa jóformán teljesen kiesett az érdeklődési köréből. Nem mintha nem szívelte volna környezete férfi tagjait. Sőt, nagyon is szerette őket.

Különösen Sóska doktor bácsit (mert ugye, a Szócskának semmi értelme sincs), aki sohasem mulasztotta el, hogy megsimogassa kobakját. A vizit meg mindig nála, a terem belső sarkában végződött, mégpedig azzal, hogy kutathatott az orvos köpenyének a zsebében, milyen nyalánkság lapul benne. Amit meg talált, az csakis az övé lehetett. A többi orvossal is jól megvolt, időnként játszottak is vele, bár kétségtelenül jóval kevesebbet, mint a nők. Tulajdonképpen mindegyik kedves volt neki, de valahogyan úgy alakult, hogy egyiket sem szólította apának.

Az otthonának egyértelműen a kórházat tekintette. És minden oka megvolt erre. Már volt róla szó, hogy az ő ágya a betegszoba belső sarkában állt. Az ágyat pedig fém öltözőszekrények vették körül. Hanem hogy azokban a ruhácskák mellett mi minden játék volt! Tán egy gyereknek se volt annyi, mint neki.

Birodalmához tartozott még egy éjjeliszekrény, aminek a fiókjá – csodák csodája – mindig tele volt különböző csemegével.

Ezen kívül egy bútordarab volt a birtokában, az ágy, de arról nincs semmi érdekes mondanivaló.

Hanem az otthon, az már igencsak említésre méltó. Mert az egy egész kórházi emeletet tett ki. Azaz majdnem. Öcsinek ugyanis szabad bejárása volt mindenhova, kivéve a műtöt, a kezelőt és az orvosi szobákat. A mi kis betegünk pedig ugyancsak kihasználta a lehetőséget: reggeltől estig le-fel nyargalászott a folyosókon, minden kórterembe, de még a nővérszobába is benyitva. És mindenhol el-elidőzött valamennyit, mindenhol összeakadt ismerős gyerekekkel, felnőtellel.

A legnagyobb mulatságát mégiscsak a járművei jelentették. Magának a járműnek négy kereke volt, négy oszlop tartotta a két masszív, alacsony karimával körülvett sík lapot, az alsót és a felsőt. Mozgatása kézi erővel történt. A felső lapon helyezték el a kiosztandó ételeket, az alsó pedig Öcsit hordozta. És nem véletlenül beszéltem járművekről, többesszámban: az alsó polc ugyanis utasa elhatározása szerint hol autó volt, hol villamos, hol lovaskocsi, esetleg motorkerékpár, vág) éppenséggel repülőgép, vonat vagy hajó. Néha mentő- vagy tűzoltó autó. Ennek megfelelően Öcsi hangján dudált, csöngetett, biztatta a lovakat, búgott vagy berregett, sípolt vagy legöblösebb hangján engedte ki a hajókéményen a füstöt, adott esetben pedig vijjogva szirénázott. Az volt ám a remek játék! Ki nem hagyott volna Öcsi egyetlen alkalmat sem. Bármit csinált, ugrott, amikor meghallotta a kerekek zörgését.

Látni kellett volna, milyen csodálattal vegyes vágyakozással bámulta az aprónép az ilyen utazásokat. És mekkora boldogságot jelentett, ha Öcsi egy útra meginvitálta valamelyiket. Olyankor utasának elmagyarázta, merre mennek, mekkora hatalmas utat tesznek meg, milyen országokat érintenek, mielőtt a folyosó végére érnének. Ha jókedvében volt, akkor megengedte azt is, hogy a másik füttyüljön, szirénázzon.

Szóval minden olyan jól alakult, akár a mesében.

Azaz mégsem. Mert hogy a kórház a betegek részére van fenntartva, nem pedig az egészségeseknek. Márpedig Öcsinek most már kutyabaja. Az igazat megvallva, már jó néhány hónapja a legjobb egészségnek örvend. Csak jelenteni kellene, és máris vinnék az otthonba. Csakhogy ettől az egész környezete ódzkodik. Mindent kitalálnak, csak ne kelljen elbúcsúzni tőle. Egyszer már úgy érezték, fellélegezhetnek. Klári nővér ugyanis örökbe akarta fogadni. Tizenkét éves házasságuk alatt hiába vártak az örökösre. Felmerült, hogy megvizsgálattják magukat, hogy megtudják, mi a baj. És talán még segíteni is tudnak rajtuk. Ám Klári férje, aki eleinte belement a vizsgálatba, az utolsó pillanatban megmakacsolta magát. Nem és nem. Semmi áron nem hajlandó orvoshoz fordulni ebben a kérdésben. Hogyne! Hogy aztán görbe szemmel nézzen a hibátlan a hibásra. Köszöni, de ebből ő inkább kimarad.

Örömmel fogadta hát Klári ötletét az örökbefogadásról. No, de most se tagadta meg a természetét. Amint intézkedni kellett volna, azonnal kétségei támadtak. Mi történik, ha egyszer mégiscsak lesz egy saját gyerekük? Akkor attól kell elvonni azt, amit az „idegen” gyerekek juttatnak. Aztán meg Öcsinek nem ismerik se anyját, se apját. Ki tudja, milyen hajlamokat hoz magával? És ha egyszer mégis jelentkezik az anyja? Szóval, kitalált mindent, csak ne kelljen határozottan döntenie.

Egyszer aztán mégis meguntta Klári sirárait: hogy az élete vágya egy gyerek hogy mennyire megszerette Öcsit hogy mindig azt hitte, hogy ő meg az ura egyik mindenben; sosem gondolta volna, hogy leghőbb álmától éppen a párja fosztja meg és így tovább, és így tovább.

– Nohát, legyen! – egyezett bele végül.

Éppen haza készülődünk Petivel, egyik kezemben egy kis táskával, másik kezemet Peti fogta, egészen a karomba csimpszkodva, amikor Klári nővér – aki ma kivételesen délelőttös volt – a jó hírről értesített a folyosón.

Megálltunk néhány percre beszélgetni.

– Csak attól félek, hogyan tudom egyszemélyben pótolni az itt megszokott sok mamáját – mondta boldogan könnyes mosollyal, bizakodva, hogy ezt is megoldja...

Mentőautó riasztott szét minket. A tetején fazekak és tányérok koccantak, csörömpöltek, a kerekek vészjóslóan zörögtek. Az alsó polcról pedig szabad utat sürgetve hangzott a jelzés: Níno, níno...

Ezek a mai fiatalok...

Aztán megreszelem az almát. Nagylyukú reszelőn, mert különben tocsogni fog az almalében. Morzsával szórom meg a tésztát is, meg az almaréteget is. Aztán cukrozom és fahéjjal hintem...

– Ne haragudj, drága Helénem, hogy a szavadba vágok, de ezt már nem lehet szó nélkül hagyni.

– Mit? Mi az a sürgős – kérdi sértődötten a megszólított.

– Nézd csak, nézd – mondja izgatottan a másik.

– Hol? Mit, Tusikám? – forgatja körbe a szemét Helén.

– Á! Nem jó helyen nézed. Mögötted van. Nem látsz oda. Nem baj, majd én mondom. A hátad mögötti asztalnál olyan 25-30 közötti nő ül. Kávé van előtte. És – már régen figyelem – legalább tíz perce kevergeti.

– Na és? Mi van abban?

– Egész biztosan palira vár.

– Honnan veszed? Feltűnően van öltözve?

– Azt nem mondhatnám.

– Hát akkor? Bejött egy feketére.

– Akkor miért nem issza meg? Miért kevergeti annyit? Már régen kihült.

– Biztosan hidegen szereti.

– Ugyan! Hidd el, közben lesi, hogy kivel kezdhetne ki. Az én szemem észreveszi az ilyesmit. És különben is: jegygyűrű van az ujján.

– Abból meg mire következtetsz?

– Egy tisztességes asszonynak nincs ideje ilyenkor egy presszóban ücsörögni. Lassan öt óra. Az urát kéne várnia otthon – hangzik a megfellebbezhetetlen szentencia.
– Egy lakásban amúgy sem lehet unatkozni. Mindig lehet találni valami munkát. Te vagy a tanú rá, drága Helénem, hogy nálam sohasem fedezhetett fel senki egy árva porszemet sem. Aztán, ha minden ragyog, lehet kézimunkázni is. Istenem, azok a gyönyörű szép horgolt térítők. És milyen méltatlanul kimentek a divatból. No, meg a stoppolás. A maiak már azt sem tudják, mi az a stoppolófa. Mindig van mit tenni. Csak törődni kell az otthonnal. Nem pedig csavarogni, presszóba járni.

– Drága Tusikám! Lehet, hogy a legártatlanabb oka van arra, hogy éppen most itt legyen.

– Helén, Helén. Te most is ugyanolyan naiv vagy, mint ötven évvel ezelőtt. És nem ismered a mai fiatalságot.

– Miért? Te ismered?

– Én aztán igen. Mert nyitva tartom a szemem. Ezek mindig csak a kalandot keresik. Ezeknek semmi se szent. A házasság sem. Az utcán csókolódnak, a parkban majd felfalják egymást. Tudod, hogy az én boldogult Dénesem mikor csókolhatott meg először?

– Mikor?

– Amikor a szüleim beleegyeztek a házasságunkba. És akkor is csak a kezemet.

Helén elmélázva néz a távolba:

– Az én Lexim bizony már a lánykérés előtt is megcsókolt. És nemcsak a kezemet. De azért nem dőlt össze a világ. Hüek voltunk egymáshoz. És három gyereket neveltünk fel.

– Ami a hűséget illeti – már ne is haragudj, drága barátnőm – Lexinek nem tartozott az erényei közé.

– No, persze. A férfiak mind egyformák. De Lexinek pár ártatlan flörtje volt csupán. Hanem azt te sem tagadhatod, hogy Dénesnek is voltak kisebb-nagyobb liaisonjai. Ha jól emlékszem, egyszer majdnem rá is ment a házasságotok.

– Rá is ment volna, ha nem lépek fel olyan erélyesen. Ha nem győzöm meg arról, hogy a családja mellett van a helye. Nem találod, hogy ma egy kicsit szárazabb a briós? Nézd! Ja, te nem látod. Nem baj. Én mondom. Feláll a nő, hívja a pincért. Fizetni akar. Úgy tűnik, a mai napja nem zárult sikerrel.

Tusi érdeklődését vesztve, ismételten a briósra koncentrált. Fél szemével azonban nem téveszti szem elől a szomszéd asztalt. És nem hiába! Hirtelen izgatottan böki meg barátnője könyökét:

– Egy férfi lépett hozzá. Na, mit mondtam? Hallod, mit mond?

– Nem. Tudod, hogy rosszul hallok. Legtöbbször csak azt, amit szájmozgásból olvasok ki.

– Azt mondja hódító mosollyal, hogy „Asszonyom, ne siessen annyira. Maradjon még egy csöppet”. Szóval, észrevette a jegygyűrűt. És nem áttal kikezdeni vele. Nocsak! Ő meg nős, a lelkem. A szégyentelenek!

– Én is látni szeretném – jön izgalomba Helén. – Átülök a másik oldaladra – cihelődik fel és foglal helyet a harmadik székben.

– Hallod?

– Mit mondasz? – tartja Helén a füléhez a kezét. – Most azt nem hallom, amit te mondasz. Most az ő szájukról tudok olvasni. De nézd csak. A nő durcás arcot vág,

hogy a férfi megszólította. Egyébként is, kifejezetten szolidnak tűnik – állapítja meg, tetőtől talpig végigmérve a fiatalasszonyt

– Szó sincs róla, hogy durcás lenne. Csak kéreti magát. És szolidan öltözik, hogy növelje az ázsióját.

Elhallgatnak és mindketten figyelmesen nézik a szomszéd párt. És fülelnek.

A nő az órájára néz. A férfi könyörgésre fogja:

– No, csak néhány percre. – Aztán kihúzza magát, majd meghajol: – Asszonyom, egy frissen kinevezett osztályvezető áll önnel szemben. És ezt meg kell ünnepelni.

Az asszony már nevet. És visszaül. A kisasszony épp most ér az asztalhoz, ahová fizetni hívták. De a férfi újabb rendelést ad fel:

– Kérek én is egy kávé. Aztán kérünk két sarokházat – tekint a másikra. – A hölgynek dupla habbal – teszi hozzá mosolyogva.

A nő arca csupa beleegyezés.

– Ugye, ugye? Tusi sohasem téved. Azt azért én sem gondoltam, hogy ilyen olcsó kis...

– Ki ne mondd – kapja kezét a szája elé Helén.

Közben a másik asztalnál folytatódik a párbeszéd:

– Jó, de utána sietnem kell.

– Rendben. Hazavihetem?

– Hát... ha nincs jobb dolga?!

A két öregasszony szótlánul figyeli minden mozdulatukat. Csak akkor néznek össze, amikor a szomszédban fizetnek, felállnak és kifelé indulnak. A férfi a nő könyökét fogja. Kilépnek, és a presszó üvegportálján keresztül látni, amint – most már egymásba karolva – kocsiba ülnek.

– Nahát! – borzong bele Helén a látottakba és hallottakba. – Kisasszony, hozzon egy pohár szódát – szól oda felháborodástól kiszáradt torokkal az éppen mellettük elhaladó fehérkötényes, bóbítás felszolgálónak.

Tusi diadalittasan néz a barátnőjére:

– Micsoda szemérmelenség!

A presszóból már nem látni, hogy a nő az autóban a biztonsági övvel bajlódik. Közben a másikhoz simul, de hamar elkapja az arcát:

– Ilyen borostás pasas engem ne kísérgessen. Még akkor sem, ha osztályvezető. És egyáltalán! Hova visz? Hisz még meg se mondtam a címem.

– Nem tesz semmit. Hozzám megyünk.

Osszenevetnek. Az asszony szemében fények villannak:

– Tudod mit? Menj egyedül az oviba Pankáért. Én vásárolok még néhány dolgot és pazar ünnepi vacsorát rittyentek a nagy örömhírré. Pankát meg korán lefektetjük...

A másik helyeslően bólint:

– Tán van még otthon egy kis konyakunk is – fordítja el a slusszkulcsot.

A kocsik halkán surranva tűnik el a két kandi szempár előtt.

Az élet nem habostorta

Illetve csak ritkán. Sokkal gyakoribb azonban – sajnos hogy nemcsak a hab hiányzik, hanem maga a torta is. No, de kezdjük az elején.

Igazán jól éreztem magam. Kellemes meleg volt és mindent megkaptam, amire szükségem volt. Nem mondom, a hely nem volt túlságosan tágas, de azért jól kinyújtóztathattam fáradt, meggémberedett tagjaimat. Szóval, kutyabajom se volt.

Aztán egyszerre csak valami megmagyarázhatatlan erő – se szó, se beszéd – kipenderített a jól megszokott helyemről. És – tudomásomra hozva a kilakoltatás véglegességét – elvágták a köldökzsinóromat.

Menthetetlenül megszülettem.

Nem tudom elmondani, mit éreztem. De hogy a leglényegesebbet említsem, azonnal beláttam, hogy csak akkor maradhatok a továbbiakban életben, ha saját magam lélegzem. A szörnyű felismerésre azután elkezdtem bömbölni.

Ha azt hiszik, hogy erre a jelzésemre a környezetem ráébredt barbárságának a tudatára és szemlesütve igyekezett jóvátenni azt, akkor tévednek. Mindenki örült annak, hogy sírok. Hát értik ezt?

És ezzel a megpróbáltatásaim még korántsem értek véget. Valaki megragadott és minden tiltakozásom ellenére a csap alá tartott. Ó, egek! Hogy mit kellett megélnem!

De még ezek után sem hagytak békén. Mérték a súlyomat, a hosszamat, a fejem területét, miközben én tehetetlenül kapálóztam.

Végül valamibe bebugyoláltak (itt ugyanis közel sem volt olyan fincsi meleg, mint előző lakhelyemen) és anyuci hasára fektettek.

Na, végre! Kicsit megnyugodtam, mert ez a hely valahogy már ismerős volt. Igaz, hogy csak belülről. Amikor pedig anyuci megsimogatott, már teljes biztonságban éreztem magam. A sok vegzatúra után el is aludtam.

Még a születésem napján tévészerreplésre vittek néhány más társammal együtt. Szerénytelenség nélkül mondhatom, nagy sikerem volt. Ki tudja? Egyszer még híres tévésztár is lehet belőlem.

Egyszer arra ébredtem, hogy valami hiányzik. Éles eszemmel rájöttem, hogy éhes vagyok és ennem kell, hogy ez a rossz érzés elmúljon. Szerencsére alig kezdtem el nyifizni, felemeltek és anyuci mellé fektettek. Ő átkarolt, én meg cuppogva keresgélni kezdtem valami ehető után. Kisvártatva rá is találtam arra, amiből finom, édes tejeckét tudtam kiszopogatni. Gyorsan rá is tettem a kezem, nehogy elmenjen tőlem. Már jóllaktam, de még egy utolsó cseppet kiszippantottam. Ez azonban már nem fért belém, lassan kicsurgott a számon. Én meg jóllakottan, szuszogva elaludtam.

Rövid idő alatt hatalmas felfedezést tettem: nemcsak anyuci létezik, hanem apuci is. Gondolták volna?

Apuci azonban nem lakott velünk, csak látogatóba jött. Mígnem egy szép napon összepakolt minket, berakott egy mozgó dobozba, amivel aztán máshova költöztünk. Ott egy kislány fogadott minket meg egy idősebb néni. Az elsőről kiderült, hogy Flórika, a nővérem, a másíkról, hogy anyucikám anyucija. De ő valószínűleg nem szerette annyira a lányát mint az én anyucim engem, mert egyetlenegyszer se vette fel a karjába és nem is etette meg.

Engem viszont óriási lelkesedéssel fogadtak. Egymás kezéből kapkodtak ki és mindenki engem becézgetett, babusgatott. Végül bele is fáradtam, amit hangos sírással jeleztem. No, ezt végre megértették és az új kiságyamba fektettek.

Legelőször is környezettanulmányt végeztem. Ennek során megállapítottam azt, hogy nem is vagyok olyan rossz helyzetben, mint gondoltam. Először is anyuci mellett

van a-kiságyam, ellentétben Flórikáéval, aki a másik szobában alszik. Így, ha sírok, azonnal maga mellé vesz, simogat, csucsujgat, ad egy kis teát vagy tisztába rak. Mindezt nem teszi a nővérkémmel. Igaz, őt eddig még nem hallottam éjszaka sírni. Arra is rájöttem, hogy Flórit nem etetik, mint engem. Neki csak elé teszik a tányért, a többi az ő dolga. Továbbá anyuci időnként rászól, hogy „kislányom, hozd nekem ide ezt”, vagy „segítenél beágyazni?”. Legtöbbször pedig arra kéri, hogy vigyázzon rám egy kicsit. Ezt szeretem, mert úgy játszik velem, hogy mosolyognom kell. Apropos: tudok már mosolyogni. De erről majd később. Most arról akarok beszámolni, hogy Flórikáéval összehasonlítva a sorsomat, igazán sajnálom szegényt. És még azt is megbocsátom neki, hogy egyszer-egyszer felébreszt csupán azért, hogy aztán ő csicsíghasson el.

Apuciról is kell néhány szót szólnom. Amikor még a kórházban először a karjába vett, majd frászt kaptam, annyira ügyetlen volt. Pedig – mint azt a későbbiekben megtudtam – nem én vagyok a családban az első gyerek, aki mellett ő apuka lett. Azóta biztosan kijött a gyakorlatból. De, hogy visszatérjek a mondandóhoz, legközelebb már torkom szakadtából bömböltem, amikor felém nyúlt. Azt azonban meg kell adni, nagyon hamar beletanult újra, hogy kellő gyengédséggel tartson és én mégis biztonságban legyek.

Most pedig a mosolyról. Ha látogatók jönnek, igyekszem jólnevelten viselkedni és a gügye becézgetéseikre udvarias mosollyal, rúgkapálással válaszolni. Ezzel mindig frenetikus sikert érek el. Apucinak viszont nem tetszik. Egyszer megjegyezte amikor a vendégek elmentek, feleslegesnek tartja, hogy engem bübükézzenek, amikor a becsületes nevem Réz Jeromos. Én csak néztem rá csodálkozva, hiszen nem is így becéznek, hanem aranybogaramnak, csillagomnak meg ilyesminek. Arról nem is beszélve, hogy a becsületes nevem Gabika. De ez a tévedés anyukámnak egyáltalán nem tűnt fel, csak nevetett rajta. Istenem! Hogy ezt kellett megélnem! Hogy drága szüleim ilyen fiatalon ennyire feledékenyek, szenilisek legyenek.

Hogy az életemről is beszéljek, tulajdonképpen nem lehet sok panaszom mostanság. Hacsak az nem, hogy vannak dolgok, amelyeket nem engednek a számba venni. Holott igazán megérthetnék, hogy a tárgyak azért vannak, hogy belegyömöszöljük a szánkba. Sajnos, sok mindenben abszolút nevelhetetlenek. Én pedig makacs vagyok és nem mondok le erről. Különösen akkor van szükségem rá, amikor a fogaim jönnek. Ilyenkor nemcsak bekapom a dolgokat, hanem jól meg is rágom.

A későbbiek jó néhány sikert, jót hoztak, bár azért értek kellemetlenségek is.

Az első nagy esemény az volt, amikor sikerült felülnöm. A család összeült és tapsolt, hogy milyen ügyesen csinálom. Hanem végül megbántam, hogy bemutattam a tudományomat. Tudják, mivel jutalmazták a produkciót? Azzal, hogy biliztetni kezdtek. Ami sokkal de sokkal kényelmetlenebb dolog, mint a pelenka. Nemcsak nekem, hanem anyucinak is. Ma, az eldobható peluci korában igazán nem tudom, miért kell ezzel kínozni a gyereket.

Az is problémát okoz, hogy most már nemcsak tejecskét kapok. Nos, ez néha nagyon is tetszik, már csak azért is, mert én is az asztal mellett eszem, mint a többiek. No, meg sok étel nagyon is ízlik. De, sajnos, vannak olyanok is, amelyek nem felelnek meg az ízlésemnek. Ilyenkor nem tehetek mást, minthogy kiköpöm. És ez – igazán nem tudom, miért – egyáltalán nem tetszik anyucinak.

Egyszer aztán eszembe jutott, hogy fel kellene állni. Jól megmarkoltam a kiságy rácsát és próbáltam felhúzódkodni. Hát, bizony, nem könnyű dologra vállalkoztam. Alig emeltem meg magam, máris visszatottyantam. Csakhogy engem nem olyan fából faragtak, hogy azonnal feladjam a tervemet. Pihentem egy csöppet, azután újra kezdtem. Sajnos, többször is sikertelenül. Aztán – egyszerre csak – ott álltam kissé

remegő lábakkal, erősen markolva a rácsot. Csak néhány pillanatig bírtam, de anyuci ezt is észrevette és hangosan szólongatta Flórikát:

– Nézd csak, nézd, mit tud már a mi kis Gabicánk.

Jólesően tartottam még magam egy rövid ideig, azután fáradtan, de boldogan engedtem el a kapaszkodót. Amikor apuci hazajött, közkívánatra meg kellett ismételnem a mutatványt.

Akkoriban már régebben járkáltam négykézláb, többnyire egy járókának nevezett ketrecben, de időnként kiengedtek onnan, és akkor végigmászhattam az egész lakáson. De a legjobb az volt, amikor nyáron a kertben leterítettek egy pokrócot és azon nyargalhattam. Eleinte mindig visszaraktak, amikor a fűbe másztam, később azonban csak legyintettek. Nem is csináltam semmi bajt azon kívül, hogy néhány virágot letapostam.

Aztán az se volt rossz hecc, amikor kimásztam a kiságyból. Sokáig próbálgattam amikor egyedül maradtam a szobában (most már külön szobám volt), és csak akkor mutattam be, amikor már flottul ment minden. Anyucinak, szegénynek elállt a lélegzete, amikor a rács tetején egy pillanatra megpihentem. Odarohant és kapott utánam, de mire elért volna, én már minden baj nélkül puhán a földre huppantam. No, és megint mi történt. Vártam az elismerést és ehelyett dorgálást kaptam, megfélemlítésül mindenféle veszélyt emlegetve.

Hanem életemben az volt a nagy szám, amikor megtanultam járni. Nem mondom, eleinte kissé bizonytalanul lépdeltem, gyakran el is fáradtam. Ilyenkor egész egyszerűen elengedtem magam, a földre pottyantam, ahol egy kicsit megpihentem. Utána gyorsan felálltam – már amennyire a lábaim engedelmessé váltak – és folytattam az utamat. Addig járkáltam fel, alá a szobában, oda, vissza, amíg ledöntött a lábamról az álmoság. Anyuci állandóan mondogatta, hogy nem kell annyira sietni, de mit tudja ő, mennyire sürgős egy magamfajta gyereknek, hogy minél többször járjon faltól falig. Lehet például, hogy távfutónak megyek, és akkor milyen jól jön a sok gyakorlat. Így is meg kell néha állnom, amikor valami játék kerül elé. Azt újból és újból meg kell szemlélni, egy kicsit eljátszogatni vele, megtapasztalni, hogy milyen íze van, és csak azután gyalogolhatok tovább. És micsoda öröm, amikor kimegyünk a játszótérre, ahol sokkal nagyobbak a távolságok, és ráadásul egy csomó hintát is ki lehet próbálni. Na, és az utca. Ott is lehet jönni, menni járdától járdáig. Onnan lelépni tilos. Egyszer megpróbáltam, hogy – kiszakítva magam anyukám kezéből – egyedül vágjak neki az úttestnek. Akkorát kaptam a popsimra, hogy egy életre megemeletem.

Hogy el ne felejtsem, igen jó mulatság a homokozó is. Eleinte megelégedtem a homokformákkal, később azonban – főleg, ha apukám is segített – gyönyörű várakat építettünk. És a legjobb benne az, hogy amikor felépült, akkor megemelem az egyik lábamat és jó erősen beletaposok. Ha nagy a vár, akkor két lábbal ugróm rá. Egyből összeomlik az egész. Nem is tudom, miért értetlenkedik a papám, hogy mi a jó ebben. Fel se fogja, hogy máskülönben semmi értelme se lenne az egésznek. És – ha már élvezetekről van szó – meg kell említenem a strandot, ahol jókat lehet lubickolni a kádamnál sokkal hatalmasabb vízben.

Sajnos, minderre csak nyáron van lehetőség. Télen többnyire benn kell maradni a lakásban, ha meg kimegyünk sétálni, úgy bebugyolálnak, hogy alig tudok mozogni. Persze, ha hó van, az egész más. A hógolyózás, hóemberkészítés meg a szánkázás igazán felér a nyári mulatságokkal.

Így telnek, múlnak a napjaim. Néha irigy vagyok Flórirra, aki már olyan nagylány, hogy óvodába jár. Ezzel szemben némely dologban én, a kisebb ügyesebb vagyok mint ő. Hogy csak egyetlen példát mondjak, ő óvodás létére sem tud még állva pisilni.

Ha lassan is, végre eljön az az idő, amikor engem is oda kísérnek. Ráadásul Flórikával együtt járok, igaz, én a kiscsoportosokhoz, ő meg a nagyokhoz. Mert ő jövőre már iskolás lesz.

Az ovi igazán jó dolog. Annyi gyerek van együtt, és egész nap csak játszunk. Közben egy keveset pihenünk ebéd után. És az is jó, hogy van egy Ildi néni, aki vigyáz ránk, akinek lehet szólni, ha a Réka elveszi a játékomat, vagy a Peti nem akarja nekem ideadni a kisautóját.

Vagyis nagyjából minden a legnagyobb rendben van. Nem sok panaszom lehet. De azért akad. Egyet-kettőt már említettem. De még nem beszéltem arról, minél nagyobb, minél ügyesebb és okosabb vagyok, annál több tilalmat állítanak elém, annál több utasítással nyaggatnak:

– Gabika, ezt nem szabad. Még egyszer meg ne lássam. Már megint hol piszkítottad be magad? Mondtam, hogy vigyázz. Nem, nem lehet tovább játszani, tessék lefeküdni.

Az meg a halálom, amikor többszámban mondják, mit kell, illetve mit nem szabad tenni, de mindez egyedül rám vonatkozik:

– Nem tapiskolunk bele a tócsába. Megesszük szépen a spenótot is.

És így tovább. Sorolhatnám napestig.

Amikor Flórika iskolába ment, szép táskát kapott, amit a hátára vehet, és sok, sok könyvet. És annyi mindent mesélt, amikor hazajött. Hogy mit mondott a tanító néni, mit játszott szünetben a Beával és a Marcival. Én meg csak szomorúan irigykedtem. Miért is van az, hogy az olyan kicsiket, mint én, nem engedik iskolába. Az ovi már igazán kezd unalmas lenni.

No, de előbb-utóbb csak beléptem én is az iskolás korba. Én is kaptam hátitáskát is, olyan könyveket is, amelyenkből tanulni lehet. Büszkén feszítettem anyuci mellett, amikor reggel iskolába kísért. Izgatott voltam, hogy mi vár rám.

Nem mondom, voltak érdekes dolgok is. De itt is ért csalódás. Amikor azzal kezdte Zsuzsa néni, hogy már nagyfiúk, nagylányok vagyunk, hiszen iskolába járunk, csak úgy dagasztott a büszkeség. De azzal folytatta, hogy ez kötelességekkel is jár. Én mindjárt sejtettem, hogy ebből nem sok jó sül ki. És igazam lett. Az órák alatt csendben kell lenni, de szünetben sem szabad zajongani, futkározni, rendetlenkedni. Az órákon figyelni kell, a feladott leckét pedig meg kell tanulni. Később, ha már tudunk írni, abból is kapunk házi feladatot.

Lassan hét éves leszek. Több mint hat év élettapasztalata áll mögöttem. És tudok már írni, olvasni, sőt, számolni is.

Leülök az íróasztalomhoz és körülnézek. Anyukám ugyanis minden nap odakészít nekem valami finomságot. Most is vár rám egy kindertojás. Kibontom és beleharapok. Lágy édesség omlik el a számban. Elégedetten állapítom meg, hogy szép az élet. Aztán kinyitom a füzetem. Gombóccá gyűröm az üres csokipapírt és szomorúan feszülök neki a tanulásnak. Az elégedettségem jelentősen csökken. Sajnos, az élet nem fenékgig tejfel.

A szerencse lánya

A bába szaladt az ajtóhoz a már megfűrösztött, pólyába bugyolált gyerekkel és boldogan mutatta fel a nyitott ajtóban izgatottan álló apának újszülött gyermekét.

- Kislány – közölte, miközben a pólyát óvatosan Rosenblum Jenő karjába helyezte.
- Szerencsés ember lesz, burokban született.

A csecsemő mit sem törődve a külvilággal és jövődől kilátásaival, felsírt, majd elhallgatva ököbe szorította apró kezeit és békésen elaludt. A szobában az ifjú apán kívül még öt gyerek vette körbe az apróságot, örvendezve az érkezésén és csodálva az új testvérkét. A hatodik nem lehetett jelen a nagy eseménynél, mert valakinek a kis szatócsboltban kellett lennie. Hisz az üzlet nem zárhat be, akárkinek szüksége lehet valamire. Ezért aztán a legidősebb fiú, a tizenhét éves Imre gyerek izgatottan adogatta a vevőknek a petróleumot, a fejkendőt, a sőt vagy amit kértek, arra várva, hogy valaki felváltsa a családból és ő is megtekinthesse az új jövevényt.

Az apa pedig, karján a kis Margitkával bement a másik szobába, ahol Rosenblumné asszony fáradtan, de mosolyogva tekintett belépő urára. Az meg gyengéden hitvese mellé helyezte a babát, homlokon csókolta drága Lináját, majd az égre nézett:

- Hála néked, Örökkévaló, hogy megajándékoztad frigyünket még egy gyermekkel.

Közben az egy fiú és a négy lány sorjázott be halkan, lábujj hegyen a szobába, mintha templomba lépnének. Mint az orgonasípok, úgy vették körül anyjuk ágyát, hogy biztosítsák örömről és egy pillantást vessenek a kislányra. A tizenhat éves Sárka a szobában maradt, hogy ott egy kis rendet teremtsen, de a többiek kivonultak, hadd pihenjen anya és lánya.

A tizenöt éves Terka pedig sietett a boltba, hogy Imre is megismerhesse legkisebb testvérét.

A többiek is mentek a dolguk után. Ekkora családban mindenkinek akadt munkája, ma pedig mindenre a szokásosnál jobban kellett figyelni, hisz anyjuk nem volt köztük, hogy irányítsa a teendőket. Szerencsére, Sárka igazán jó helyettesnek bizonyult. No persze. Nem először vette át anyjától ugyanilyen okok miatt a ház vezetésének a gondját.

Rövid idő múltán minden visszatért a megszokott kerékvágásba, azzal a különbséggel, hogy ismét szaporodott egy személlyel a család.

Margitka pedig nemcsak a szerencse gyermeke volt, hanem szerencsét jelentett a családnak is. Egészen kicsi korában szépségével, kedvességével, mindig mosolygó arcocskájával bearanyozta Rosenblumék életét. Később szófogadásával, engedelmességével, örökös csacsogásával tűnt ki. No, meg a szerencséjével. Mert hogy nemhiába született burokban. Amihez csak nyúlt, az mind sikerült. És mindent oly természetességgel, oly keccsel csinált, hogy elbájolt mindenkit.

Őt magát pedig élete első pillanatától kezdve kényeztette a sors. Az élet úgy hozta, hogy több gyerek nem született Rosenbluméknál, azaz mindig ő maradt a kicsi. A két nagyobb nővér szeretettel anyáskodott fölötte, a két kisebb pedig gondoskodott arról, hogy ne kelljen őt is a háztartás kisebb-nagyobb feladataival terhelni. Sőt, anyjuktól is elvállaltak valamicskével többet az addigiaknál, hogy többet tudjon foglalkozni a picivel. A két fiú meg? Ők bizony nem tudtak olyasmivel segíteni, mint a lányok. Mással azonban igen. Babát faragtak, babaházat készítettek, be is bútorozták. Nemcsak a falu gyerekei, hanem a felnőttek is csodájára jártak a munkáiknak. Később pedig kísérgették.

Aztán arról sem szabad megfeledkezni, hogy Rosenbluméknak szatócsüzletük volt. Ahonnan Margitka születését követően mindig hozzá vándoroltak a legszebb hajszalagok, ruhácskának szánt delének, kartonok, puha meleg barhentek. A finom csemegékről, cukorkákról, csokoládékról nem is szólva. Amelyek ugyan – a szegény falusi lakosság csekély igényét figyelembe véve – nem nagy mennyiségben kerültek megrendelésre, de annyi mindig is akadt az üzletben, amennyivel újabb mosolyt

lehetett csalogatni Margitka arcocskájára.

A legkisebb Rosenblum-lány pedig élt a kényeztetéssel. De nem élt vissza vele. Mindig szerény maradt. És minden kedveskedést örömmel fogadott.

Amikor nagylány lett, két bátyja gyakran vitte be a közeli Pestre szórakozni: többnyire moziba mentek, de néha színházba is, sőt, tánciskolába is eljutottak. Margitka csaknem minden új filmet látott. A mozivásznon találkozott Alpár Gittával is, aki nagyon megtetszett neki. Igyekezett utánozni. Persze, odáig nem merészkedett, de meg lehetősége sem lett volna arra, hogy öltözködésben is kövesse. Hanem mozdulatokban, viselkedésben megpróbált hozzá igazodni. És felvette a Gitta nevet. Margit – *Gitta*. Igazán megfelelőnek látszott. Ő pedig ezen a néven szebbnek, előkelőbbnek érezte magát. Lassanként a környezete is elfogadta.

Telt, múlt az idő. Nővérei férjhez mentek, gyerekeket szültek, egyik bátyja is megnősült. Mígnem ő maga is eladó sorba került. Sok gondot okozott szüleinek, hogy Gittácskát megfelelően adják férjhez. Sok tanácsot meghallgattak, sok házasulandó ifjút néztek meg maguknak, míg végül Rosenblum Jenő nővére kommandált egy fiatalembert, aki mindenben alkalmasnak tűnt: jó családból származott, szüleinél dolgozott, szintén egy vegyeskereskedésben, de jóval nagyobbban mint Rosenbluméké, ráadásul Pesten. Jó kereskedőnek tartották, nem kellett félni attól, hogy nem tudja majd eltartani a családját. Amellett szolid volt, vallásos. Nem volt éppen ortodox, de hisz ők sem voltak azok. A nagy ünnepeket megtartották, aztán semmi több. Nem vezettek kóser háztartást, és szombaton is nyitva tartottak. Nem is tehettek mást, a bevétel megsínyllette volna a heti külön zárvatartást.

Egy szó mint száz, a két család között megkezdődött a tárgyalás. Amibe – akkori szokás szerint – a két fiatalnak semmi beleszólása sem volt. Megállapodtak abban, ki mit ad a gyerekével, meg hogy a lányos házhoz tapasztanak még egy szobát, ott fognak lakni. A nagy házban két szoba is üresen állt, mióta a nagyobbak kirepültek. A plusz egy szobával elegendő lesz, még a születendő gyerekeket is figyelembe véve. A falusi üzletben pedig épp elkél a segítség azzal, hogy megcsappant az ott élők száma.

Rosenblumék és Kardosék egymás tenyerébe csaptak, azután összehozták a fiatalokat. A tervezett házasságot illetően nem is volt részükről semmiféle ellenvetés, mindketten tudták és elfogadták, hogy ez az élet rendje. Mindig is a szülők választják ki a jövődöbelit. És nem is árt rájuk bízni: nagyobb a tapasztalatuk, jobban értenek a leendő pár megítéléséhez, megválasztásához, mint maguk az érintettek.

Létre is jött a házasság. Amit azután egyik fél se bánt meg. Kardos Pali jó férjnek bizonyult. Gittácska a továbbiakban sem szenvedett semmiben sem hiányt, beleértve a kényeztetést, dédelgetést is. Ő maga pedig igen jó asszonnyá vált. Az urának nem lehetett rá panasza semmiben. És mennyire igazuk volt, hogy bíztak a szülők ítéletében: rövid idő alatt meg is szerették egymást. Még hozzá igaz szerelemmel. Boldogságukat pedig tetézte, hogy két fiuk született. Két szép, okos, ráadásul szófogadó, jó gyerek. Hát kell ennél több?

Szóval, Gittuskát továbbra se hagyta el a szerencse. Ismét csak telt, múlt az idő. A nagyobb fiú, Andor kitanulta a borbélymesterséget. Amikor felszabadult, üzletet nyitott, és amióta kitétte a bolt ajtaja felett a foglalkozását jelző tányért, megkereste a maga kenyerét. Jól végezte a munkáját, ráadásul mindenkire nyájas, udvarias volt, nem kellett hát tétlenkednie az üzletben. A kisebbik gyerek, Palkó a szatócsüzletben segédkezett. Éppen jókor kezdett munkához: az apjának már sok volt a kiszolgálás, a rendelés, a nyilvántartás és egyéb teendő. A két öreg lassan kénytelen volt abbahagyni a munkát. Az asszony lába nem bírta az álldogálást, már a konyhában is csak tessék-

lássék forgolódott minden nap egy keveset. Annak se volt látszatja, inkább magamagát nyugtatta meg, hogy még tud valami hasznosat is tenni. Rosenblum bácsi még hébe-hóba belátogatott a boltba. Ott tétlenül ténfergett egy ideig, szemével elégedetten végigsimítva a polcokon a cukrot, sót, gyufát, a másik oldalon a lámpabelet, petróleumot, a sarokban az egérfogókat, kerti szerszámokat, vasárut. Azután odacsoszogott az oldalsó pulthoz, hogy kezével végigtapogassa a végben sorakozó kelméket. A fárasztó tevékenység után pedig leült egy csöppet a kasszát képező asztalka mögé, megvárta, míg a következő vevőtől ő veheti át a pénzt és ő adhat vissza, majd nosztalgikus sóhajjal, az asztalra támaszkodva felállt, hogy visszavonuljon a lakásba és kipihenje a boltlátogatás fáradalmait.

Hanem a szerencse forgandó. Gittácska mellett sem tartott ki. Egyszerre csak minden külön értesítés nélkül cserbenhagyta őt. Mindez pedig 1943-ban történt. Már az év maga sem kezdődött jól. Gitta a mosogatóvizet akarta az udvarra zuhintani, amikor a küszöb előtti jégen megcsúszott. És olyan szerencsétlenül esett, hogy eltört a lába.

No, ez éppenséggel nem hiányzott. Az egész háztartás felborult. Az öregasszony nem tudta átvenni a feladatokat, a férfiak pedig azt se tudták hirtelenjében, hova nyúljanak. Végül a szomszéd Rozika segítette ki a bajba jutott családot.

És a szerencsétlenség mintha befészkelte volna magát hozzájuk. Rosenblum Jenőt szülítés érte. A baloldalát nem tudta mozgatni többé és beszéd helyett is csak tátogott. Nem is akart így élni tovább. Az akarat pedig nagy úr! Addig-addig kérte ég felé emelt szemeivel az istenét, hogy vegye magához, míg az megsajnálta és teljesítette a kérését.

Csúf, zimankós időben volt a temetés. Sára asszonyt úgy kellett támogatni, de persze a viláért se maradt volna otthon. Meg is fázott alaposan. És többé talpra se állt. Két kínzó köhögés között pedig csendesen megjegyezte: – Az én Jenőm nem hagy magamra. Biztosan eljön értem. Hisz nem tudunk egymás nélkül meglenni.

És Rosenblum valóban eljött az asszonyáért. Csendben jött, éjjel, senki se vette észre. Élete párja arcán mosollyal ment utána.

Azután jöttek a behívók. A két fiú egyszerre vonult be. Rövid szolnoki tartózkodás után Borba vezényelték őket. De ezt már az apjuk csak Gittuska leveléből tudta meg. Közben ugyanis őt is behívták Salgótarjánba.

Az asszony magára maradt. Az üzletet fenntartotta ugyan, de a választékot igencsak megnyirbálta. Igaz, így kisebb lett a forgalom, de hát mi kellett egymagának? Alig valamicske. Amit néha-néha megnyomott az a kis csomag, amit a szeretteinek küldhetett. De hát az sem volt sok. Jóformán semmi.

Gittuska arcáról lehervadt a mosoly, két szemébe szomorúság költözött. Csak akkor röppent arcára a remény, amikor levelet hozott valamelyiktől a postás.

A levelek ritkultak, Gittuska hajába ősz szálak vegyültek, homlokát egyre több ránc szántotta. Ajkai már nem voltak nevetősek, arca elhalványult, testét meghajlította az övéért érzett rettegés.

A boltban tette, amit bírt, sót, még azon felül is, de egyre nehezebben. Amikor zárás után bement a lakásba, leült a konyhában, karjai erőtlenül hullottak az ölébe és maga elé meredt. Csak soká tudta rászánni magát, hogy egyen egy keveset. Azután lefeküdt, nézte a sötétet, míg végül elnyomta az álom. Másnap fáradtan vánszorgott az üzletbe.

Hanem egyszer, utoljára mégis felragyogott a szerencsecsillaga.

A németek bevonulásának a másnapján a létrán állt és onnan rakott sorban a legfelső polcra néhány szidolos üveget. Ezeket nem sokan keresték, ritkán kellett értük létrázni. Épp ezért jó helyük volt legfelül.

Hirtelen elvesztette az egyensúlyát. Hátraesett, magával rántva a létrát, kezében tartva egy üveget.

A létra rábukott, az üveg eltört, szilánkjai mély sebet vágott a karján. Vére pirosán a magasba szökkent. A fejét beverte a küszöbbe.

Gittuska elvesztette az eszméletét. És fel sem ébredt, miközben gyorsan gyengült a vérvesztéségtől. Szép csendesen, öntudatlanul hagyta itt az evilági létet.

Nem érte meg a deportálást, sem férje és két fia, sem egész rokonsága elvesztését.

Lám, a szerencse mégsem hagyta cserben. Csak megsajnálta még egyszer és féltőn örökre magához ölelte.

Tudósítás a múltból

Aznap, amikor Budán is megszűnt az ágyúzás, öles kézzel írott plakát hirdette a Lloyd mozi bejáratánál, hogy másnap délután tizennégy órakor díszelőadás lesz a főváros felszabadulásának a tiszteletére. Fellép Gobbi Hilda és Major Tamás.

A fivérem és én azonban nem a plakát révén értesültünk az eseményről. Hanem maguktól a művészekről.

Azon a bizonyos napon ugyanis tétlenül csavarogtunk a városban részben azért, hogy körülnézzünk, részben azért, hogy kipihenjük az előző napot. Mert az roppant fárasztó volt. Korán reggel szólt a házmester, hogy nem messze a házunktól van egy lótetem és azt el kellene takarítani. A szomszéd utcából jön tíz órára egy fiatalember, akinek van kézikocsija. Azzal viszi el a kimúlt párát olyan helyre, ahol nincs aszfalt, gödröt lehet ásni neki örök nyughelyül.

Hajnali nyolc órakor fogtunk neki a munkának, és így is csak negyed tizenegyre készültünk el. Nem azért, mert nehéz volt az állat. Szegénynek jóformán csak a csontvázát találtuk, a húst már lefaragták róla halála pillanatában az éhes pestiek. Hanem a jég annyira körülölelte és olyan erővel, hogy csak nagy ügyel-bajjal tudtuk kiszabadítani. És csak darabokban, a jég szétrepesztette még épen maradt darabjait.

Azután siettünk haza, mert délutánra közmunkára voltunk rendelve, a Mancsi híd építéséhez. Ott az volt a feladatunk, hogy a Dunára fektetett pallón sorba állva nagy kockaköveket adogassunk tovább kézzel kézzel, míg a fahíd pillérének álló két szovjet katona a vízbe dobálta azokat, a tartópillért megerősítendő. Mondanom se kell, hullafáradtan érkeztünk haza.

A másnap szinte ünnepnek számított, olyan könnyű munkánk volt: mindössze a harmadik utcából kellett a még működő legközelebbi csapból néhány vödör vizet hordani a házba. Ezzel pedig hamar végeztünk. Így aztán rászántuk magunkat egy kis városlátogatásra.

Már hazafelé tartottunk, amikor a Vígszínház mellett kis csapatot fedeztünk fel. Ásóval, csákánnyal, lapáttal takarították a romot.

Mi pedig természetesen beálltunk közéjük. Ez abban az időben természetes volt.

A romeltakarítók között volt Gobbi Hilda és Major Tamás is. Ők említették meg a moziban másnap tartandó előadást.

Persze, lelkesültünk az ötletért. Maga az, hogy lesz egy ilyen rendezvény, az

eseményen túl a békét is jelentette. Hisz a közelmúltban nemigen volt alkalmunk ilyesmire gondolni: reszketve dekkoltunk az óvóhelyen, minden lövésre összerezzenve.

Arra már nem emlékszem, hogyan került arra sor, hogy R-gárdisták lettünk a moziban a rendezvény idejére. (Az R rendezőt jelentett.) A mi feladatunk volt a látogatók ültetése. Ez pedig nem volt egyszerű feladat. Jegy ugyanis nem volt és hirtelen annyian rohanták meg a mozit, hogy igen nehezen tudtunk rendet teremteni. A fiatalok szerencsére egymás után álltak fel, adták át a helyüket és húzódtak a mozi fala mentén körbe.

Csodálatos előadás volt. A két művész Petőfitől, Adytól, József Attilától szavalt verseket. És Radnóti Miklóstól. Akiről akkor hallottam először.

Az előadás nem volt hosszú: legfeljebb ha félórát tartott. Hosszabb nem is lehetett, hiszen a teremben vacogató hideg uralkodott. A levegőben látszott az emberek lehelete, a versek közötti szünetekben halk toporgással igyekezett a közönség fázós lábait melengetni, kezeiben dörzsöléssel próbálta a vér áramlását gyorsítani.

Az előadók óriási tapsot kaptak. Az emberek felálltak és percekig ütemesen verték össze a tenyerüket. Igaz, ebben a tapsban benne volt az is, hogy végre kijöttünk a szabadba a pincékből és nem kell félnünk bombától, belövéstől.

Ja. Hogy a ruhákról is mondjak valamit. Hisz tudósításokban ez így szokás.

Nos, Gobbi Hildán egy csöppet gyűrött középkek tréningruha volt. A felsőt egy láthatón nem rég beszerzett vattakabát takarta. A lábán barna bakancsot viselt, benne szürke vastag zoknival, amelybe betúrta a tréning alsó szárát. És ezzel alig látszott a bakancs nagyobbak, mint a lába. A homlokát sál fedte, egészen a szeméig behúzva. Rá nagykendőt borított, két sarkát elől egymásra vetve és a vállaira dobva. A kendő valamikor drapp lehetett, de most néhány felismerhetetlen eredetű folt tarkította. Részben hiányos rojtozata a vattakabátra simult. Hatalmas, bolyhos kesztyű növelte kezét háromszorosára.

Major Tamáson szolid, enyhén kopott, szürke nadrág volt, amelyen vasalásnak nyoma se látszott. Lehet, hogy ez a legújabb divat? A felső itt is rejtve maradt: térden alul érő, bársonygallérú fekete szövetkabát fedte, feltehetően gyárilag gyűrött anyagból. Fején puhakalapot viselt, amelyből csak egy keskeny csík és az összenyomott felső rész volt látható, mert az egészet egy elég széles, okkersárga és piros csíkos sál fogta körül, az álla alatt lazán megkötve, és ezzel rögzítve a kalapot. Két vége a színművész térdét csapkodta. Nem sokáig. Mert amikor a zúgó tapsra meghajolt, a csomó kioldódott, a sál egyik ága a padlóra hullott és szép csendesen úszott a kalapról a dobogó padlójára. Kesztyűt is viselt, ami nem lehetett túl meleg, mert – ha a műsor engedte – leheletével melengette a kezeit.

És a hallgatóság! A művészekével hasonló eleganciával foglalta el a nézőteret. Könnyen megállapítható, hogy lábbeliben a bakancs a jelenlegi módi. A kabátról elmondhatjuk, hogy jóformán kiment a divatból. Sokkal inkább a leberdzsek, a vastag pulóver, sál és kendő hódít. Érdekessége, hogy nők és férfiak esetében egyformán. Uralkodó színről nem beszélhetünk, mindegyik képviselteti magát a teremben. És mindent laza hanyagság jellemez. Vajon hová tűntek a frissen vasalt nadrágélek, az olyan ruhadarabok, amelyekről lesír, hogy most hozták a tisztítóból? Láthatólag a leglényegesebb szempont az, hogy minél melegebb holmi legyen. Vagyis mindent a praktikum ural.

Nini! Az egyik bejárati ajtó mellett álldogáló két férfi most előlépett a homályból. Mindkettőn usanka, vattabéléses nadrág és kabát. Úgy tűnik, egy szalonban varratnak Gobbi Hilda művésznővel.

Ugyan, mit is beszélek. Hisz nyilvánvaló, hogy szovjet katonák. Oroszok.

Hanem szinte egyszerre skandálják:

– Hogy volt?! Hogy volt?!

Úgy. Szóval magyarok. De a felszabadító sereg katonái.

Öblös orgánumukra mindenki felfigyel egy pillanatig. Azután az ütemes taps elnyomja hangjukat és lehalkítva teríti széjjel a teremben.

Mindenki mosolyog. Néhány percre megszűnnek a legégetőbb gondok is.

Szabadok vagyunk. Vége a háborúnak. Járhatunk, kelhetünk az utcán kedvünk szerint.

Élünk. És verseket hallgatunk.

Itt a moziban most mindnyájan szépnek találjuk az életet. Ritka pillanat.

Jó lett volna megragadni, erősen megmarkolni, soha többé el nem engedni.

Világgá kürtölöm

Csordás Pali nagy nehezen felnyitotta a szemét. Először csodálkozva nézett körül, azután feleszmélve, füléig húzódott a szája örömeiben. Mert hogy eszébe jutott a tegnapi nap. Legelőbb is kitörölte az álmat a szeméből, felemelte a fejét az asztalról, ahol elnyomta az álom. Megigazította a térítőt, amely csáléra állt, a keze alatt összegyűrődve. Beljebb tolta az asztallapra a mobilját, mert már nem kellett sok ahhoz, hogy lepördüljön a padlóra. Nehézkesen felállt, fogta a két sörös konzervdobozt – persze kiürültén – és bedobta a szemetesbe.

Mindezt elvégezve nagyot nyújtózott és ha lehet, még szélesebbre húzódott a szája. Minden oka megvolt erre a határtalan öröme. Tegnap ugyanis fia született. Három kiló hatvannal, ötvenkilenc centivel. És fekete hajjal. Heuréka! Megszületett ifjabb Csordás Pál.

Hangosan felnevetett. Hisz akkor ő idősb Csordás Pál lett. A huszonhét évével. Hát nem nevetséges? Hát nem csodás?

Az órájára nézett, aztán ijedten sietett a fürdőszobába. Még végül elkésik. Egy ilyen napon. Amikor nemcsak azért akar megjelenni a munkahelyén, hogy elvégezze az aznapra rendelt feladatait, hanem azért is, hogy ott minden ismerősének, kollegájának elmondja a nagy újságot. Elhencegjen azzal, hogy apa lett.

A gyűrött öltönyt csak lehajította a fürdőszobai székre. Majd felakasztja, hogy kilógja magát.

Gyorsan zuhanyozott, fogat mosott, borotválkozott. Utána vissza a szobába. Tiszta ing, alsó és zokni. Melyik öltönyt vegye fel – kérdezte magától, kitarva a szekrény ajtaját. Ez a középszürke jó lesz. Ez némi komolyságot is kölcsönöz neki. Mint ahogyan az egy meglett apához illik.

Már készen volt, amikor két dolog jutott az eszébe. Először is az, hogy nem reggelizett. – No, nem baj. Legfeljebb lemegyek a büfébe és ott bekapok valamit. És ott is elmesélem, hogy fiam született. Az Évi keze nyilván megáll egy pillanatra csodálkozásában, azután, szokása szerint, ellát egy csomó jótanáccsal.

A másik dolog, amire egészen addig nem gondolt, hogy nem emlékezett rá, hová tette a kocsikulcsot. Mi az, hogy hová tette? Arra sem emlékezett, hogy kocsival jött-e haza. A kulcs minden esetre nincs ott, ahol a helye van esténként, a mobilja, az irat- és

a pénztárcája mellett az asztalon.

Az ám! Hol van a két tárca? Csak nem hagyta el valahol? Húha! Nagy baj van akkor. Futkoshat új iratok után. És még jó, ha nincs belőle egyéb kellemetlensége. Hogy mi? Hát például az, hogy olyasmire használják fel a papírjait, amitől csak hosszas utánajárással, egy csomó kellemetlenség árán tud megszabadulni.

Lássuk csak! Talán a tegnapi zakójában van.

Nagyot sóhajtott, amikor megtalálta annak a zsebében.

– Igazán nagy szerencse, hogy nem rontja el egy ilyen napon a kedvemet – állapította meg magában, miközben fogta a táskáját, a kulcsait, bezárta az ajtót és kettésével szaladt le a második emeletről.

A kapu előtt ott várt rá a Szuzuki. Már nyitotta volna az ajtaját, de meggondolta magát.

– Azért se megyek ma veled – szólt oda Csordás. – Jobb lesz villamoson. Talán ott is alkalom adódik az új családtaggal való dicsekvésre.

Öles léptekkel sietett a megállóhoz. Amikor befutott a villamos, maga elé segített egy fiatalasszonyt, aki gyereket tartott a karjában.

– Tessék csak – készségeskedett. – Nekem is van gyerekem... – folytatta volna a beszélgetést.

De az asszony meg se hallotta, igyekezett a kocsibelseje felé, ahol egy középkorú férfi felállt és integetett neki, hogy foglalja el az ülőhelyet. Csordás ment volna utána, hogy elhencegjen újszülött csecsemőjével, de egy természetes asszonyság, aki nyújtózva kapaszkodott, ráförmedt:

– Ne nyomuljon, kérem. Az ember alig áll a lábán és akkor még tülekedik is.

– Bocsánat – hátrált meg az újdonsült apuka. – Csak el akartam mondani, hogy nekem is van egy fiam...

– Ismerjük az ilyet – jött a replika az előtte való ülésről. – Nekem már unokáim is vannak. De utánam nem nyomul senki. Persze, én nem vagyok olyan csinos, mint az a fiatal nő. No, meg engem még úgy neveltek, hogy észre se vegyem, ha valaki utánam kajtat – nézett körül a nagymama, hogy ha már bájai nem is keltik fel az érdeklődést, legalább erényeivel vonja magára a figyelmet.

A mi Pali barátunk ijedten húzta össze magát, amennyire csak bírta. És örült, amikor ahhoz a megállóhoz értek, amelynél le kellett szállnia.

Örömmel fedezte fel néhány lépésnyire előtte egyik kollegáját, Berger Gyuszit a munkaügyről. Meggyorsította a lépteit:

– Szervusz, komám – üdvözölte. – Hogy s mint? érdeklődött bevezetésként.

– Csak, csak – jött a válasz. – De te hogy nézel ki? Olyan karikásak a szemeid. Csak nincs valami bajod?

Na, végre, gondolta Pali. Most aztán belefoghatok a mondókámba.

– Tudod, az asszony kórházban van...

De Berger nem hagyta folytatni:

– Te meg lumpoltál egyet, mi? – fenyegette meg cinkosan az ujjával.

– Dehogy – tiltakozott az. – Hanem van egy fiam – bökte ki diadalittasan.

– És egyedül nem bírtál vele, ugye? – reagált Gyuszi az elhangzottakra megértően. – Hajjaj! Én se bírok az enyémmel. Pedig még csak tíz éves. Elborzadok, ha belegondolok, mi lesz később.

Utolsó szavainál már utolérték Bencze Katát a bérelszámolóból, aki mindjárt

csatlakozott a témához:

– Türelem kell a gyerekekhez. Türelem. Anélkül nem megy az ember semmire.

– De ha minden hajamszála égnek áll, amikor meglátom a kakastaréj frizuráját – panaszkolta kétségbeesetten Gyuszi.

Csordás, aki alig várta, hogy bekapcsolódhasson a beszélgetésbe, kapott az alkalmon:

– Az én Palikámnak is szép kakastaréja van. Fekete.

– Lesz még az zöld is. Meg narancssárga – jósolta a területen már tapasztalt Berger.

– Van már fülbevalója? – érdeklődött.

– Nem kell mindent olyan tragikusan felfogni – reagált a mondottakra Kata, esélyt se hagyva Palinak a megszólalásra.

– Nem... A, dehogy... – dadogta végül Csordás, amikor közbevághatott.

– No, csak vigyázz! Majd meglátod. Na, szervusz. Csókolom, Katika – fordult be a folyosón a kaputól balra.

– Ahogy mondtam. Csak türelem. Majd kinövi – intett búcsút Kata, jobbra tartva.

Csordás Pál szórakozottan állt meg a lift előtt. De ahogy beszállt, körültekintett, és meglátva közvetlen munkatársát, Arányi Tibit, felé fordult és jó hangosan közölte:

– Van egy fiam.

– Na és? – fordult felé a teltkarcsúnál valamicskével gömbölyűbb Nóra, aki a második emeleten levő könyvelésbe tartott. – nekem is van. Kettő is. Persze, magának könnyű. Nem hízik el a szüléstől mint én. De majd a felesége...

– Az én Mónim egy kis törekeny nádszál – tiltakozott Pali.

– Volt. A terhesség előtt. De majd meglátja, mi lesz belőle.

Csordás nem hallotta a többit, mert – kezével búcsút intve – Arányival együtt kiszállt az elsőn, ahol a tervezési osztály van. Nagy elhatározással nyitott be:

– No, majd itt eldicsekedhetek a fiammal.

Amikor belépett, mindjárt odaállt az első rajzasztalhoz. Somodi Márton feltolta a homlokára a szemüvegét és ránézett. Ijedten kérdezte:

– Nem vagy jól? Mi bajod? Pokolian nézel ki.

– A, semmi – legyintett vidáman. – Csak alig aludtam. Azt is ülve, az asztal lapjára borulva.

Tovább is akarta mondani, hogy miért is került ebbe a helyzetbe, de Marci közbevágtott:

– Leittad magad? – kérdezte meglepve. Palit még sose látta mólésan se, nemhogy berúgva.

A harmadik rajztábla előtt ülő Simon Ági, az egyetlen nő a tervosztályon, méltatlankodva avatkozott közbe:

– Te disznó. A feleséged kórházban van, te meg korhelykedsz.

Pali nem sértődött meg. Mert hirtelenjében Ágiban látta azt a személyt, akinek – jó hangosan, hogy mindenki hallja – eldicsekedhet. Ugyanis ő volt az egyetlen, akinek elmondta, hogy babát várnak és Mónit már be is vitte a kórházba, mert elkezdődtek a szülési fájdalmak.

– Igen. Kórházban van – nézett körül. De már minden rendben van... – kezdett hozzá.

Nagy lélegzetet vett, hogy folytassa, de ebben a pillanatban megszólalt a telefon. És

pont Ági mellett volt a készülék. Sőt, mi több. Őt keresték. A főnök hívatta. Azonnal fel is állt:

– Jó. Majd utána elmondhatod, mi történt veled. És meghallgatjuk azt is, mit hozhatsz fel a védelmedre. – Ezzel kiviharzott.

Csordás Pali ott állt szerencsétlenül. A többiek már nem is törődtek vele. Elmúlik a másnaposság és rendben lesz minden – legyintettek.

– De értsétek meg... – erőlködött Csordás, hogy magára vonja a figyelmet.

– Nem nagy ügy – vigasztalta Tanos János, az osztály doyenje joviális mosollyal. – Mással is megesett már, hogy többet ivott a kelleténél.

– De én nem... – próbálkozott tovább Pali.

De senki se figyelt rá.

– Értsétek meg, fiam született – nézett körül az ifjú apa, végre kinyögve a lényegét.

De akkorra már mindenki belemerült a munkába. Alig hallották meg, mit mond. Ám ő folytatta:

– Három kiló hatvan és ötvenkilenc centi. Apa vagyok! – szinte kiáltott boldogságában.

De most, ezen a borús reggelen valahogy nem hatott az osztályra ez a bejelentés úgy, ahogy ez várható lett volna. Lukics Laci felnevetett:

– Akkor a közeljövőben többször leszel ilyen gyűrött, komám. A kis srác hosszú ideig nem hagy aludni.

– Aztán kíváncsi vagyok, hogy nyilatkozol, hova tűnik a boldogságod, amikor jönnek a gondok – szólt tapasztalt hangszíjjal Tanos. Hajjaj, mert ne gondold, hogy csupa boldogság a gyereknevelés. Majd megtanulod a magyarok istenét, amikor lcamaszodni kezd. Hidd el, van tapasztalatom. Három fiút neveltem fel.

Pali kétségbeesetten fordult Pénzes Lajoshoz, aki úgy nézett ki, mint egy birkózóbajnok. Robusztus alakja most szinte összeesett. Zsemlyénre dagadt arcából alig kandikált ki szerencsétlenséget sugárzó szeme. Arca egy szalvétával volt felkötve, előtte egy pohár állt, amelynek tartalma – az egész teremben terjengő illata alapján – semmiképpen se lehetett víz. Lajos nagyokat nyögve, szájába vett egy-egy kortyot, a folyadékot addig lötyögtette a szájában, amíg az a renitenskedő fogat el nem érte. Akkor – fejét félrehajtva – ott tartotta egy ideig, majd lenyelte az öblögető nedűt.

Akármit is akart közölni vele Pali, nem állta meg, hogy meg ne kérdezze:

– Miért nem mész fogorvoshoz?

Ám a kérdezt csak legyintett. Tanos válaszolt:

– Nem látod rajta, mennyire fél?

Pénzes igent intve lesütötte a szemét, mint aki érzi, hogy természetes alakjához sok minden illik, de a félelem a legkevésbé sem.

Paliból most már – tekintet nélkül a körülményekre – kitört a mondanivaló:

– Hallottad? Fiam született. Ha látnád...

– Palikám, csak most az egyszer ne folytasd – fogta a fejét szenvedő arccal Lajos. – Máskor szívesen meghallgatlak.

Pali keserves arccal állt a terem közepén. Annyira ki akarta adni és mégis bennerekedt, hogy ifjabb Pali háromhatvannal született, a hossza ötvenkilenc centi. És a világ legszebb gyereke. És apás szülés volt. Továbbá, hogy a legnagyobb csoda egy emberke megszületése.

Ahogy ezt végigsorolta – sajnos, csupán magában – felvillant a tekintete. Megvan a

megoldás. Telefonál Móninak. Ő csak meghallgatja...

A mobil jelezte, hogy a hívást nem fogadja a hívott.

– Persze – csapott a homlokára. – Biztosan vizit van. Nem baj. Bemegyek hozzá. Mire odaérek, bemehetek a szobába. Ez az.

– Mondjátok meg a főnöknek, hogy sürgősen el kellett mennem. – Pénzesre esett a tekintete. – Borzasztóan fáj a fogam. Nem bírom ki délutánig. De sietek vissza – loholt ki rohanva, még az ajtót is nyitva hagyva.

Jól számított, a vizitnek vége volt. Éppen hordták a babákat a kismamákhöz.

Pali berontott, homlokon csókolta Mónikát és megállíthatatlanul fújta:

– Fiam van. Három kiló hatvannal született, ötvenkilenc centivel. És a világ legszebb gyereke. És papás szülés volt. És a legnagyobb csoda egy emberke megszületése – fejezte be lihegve.

Nagy, megkönnyebbült sóhaj szakadt fel belőle. Végre el tudta mondani. Végre meghallgatásra talált.

Mónika csak nézte mosolyogva. Azután mellé fektették ifjabb Palit. Móni felé fordult. A mosolya valahogy megváltozott. Más lett, mint eddig. Valahogy lágyabb, puhább, teltebb. Olyan anyukás.

A mesés örökség

– Bandi bácsi, levele van – hajolt ki Józsi, az emelt szintű idősotthon biztonsági őre a portásfülkéből. – Külföldről jött – tette hozzá, miközben az odabicegő lakónak átadta a küldeményt.

Kenéz Endre csak egy pillantást vetett a bélyegre, majd nagyot sóhajtva fogta a kezébe a narancs mellé, hogy a másikkal ki tudja zárni a lakása ajtaját.

Odaérve lerakta a gyümölcsöt a falatnyi konyhában és a levéllel bement a szobába. Kényelmesen elhelyezkedett az asztalnál, feltette a szemére az okuláréját és felbontotta a küldeményt. Azt már a portán látta, hogy Svájcból érkezett, azt meg a kézírásból állapította meg, hogy Elíz küldte.

“Drága gyerekeim” – olvasta a reszketeg betűket. – “Megtört szívvel tudatom Veletek, hogy az én drága Artúrom nincs többé.”

Kenéz keserű fintorral ejtette ki a kezéből a levelet. Az meg lebegve szállt alá és kötött ki az asztal lapján. Az öregúr szemmel kísérte, de meg se látta. Valószínűleg azért, mert egy könnycsepp buggyant ki a szeméből.

– Uram Atyám – sóhajtott fel. – Mennyire másként alakultak a dolgok, mint ahogyan terveztem.

Mozdulatlanul ült az asztal mellett, szeme a levélre tapadt, de gondolatai egészen máshol jártak. Visszavitték a múltba, amelynek egy részét Bettyke elbeszéléséből ismerte.

Elíz egy igen módos nemesi család gyermeke volt. Tizennyolcadik évében járt, amikor egy bálon megismerkedett Ungár Artúrral. Igazán nem kellett sok hozzá, hogy a két fiatal egymásba szeressen.

Amikor azonban komolyra fordult a kapcsolatuk és bejelentették házassági szándékukat, mindkét család felhördült. Mert míg Lizácska felmenői között keresztes

lovag, országos méltóság, no, meg egy püspök is szerepelt, Artúr senki hasonlóval nem dicsekedhetett. Ungárek ugyanis lengyel zsidók voltak, még hozzá az igen vallásos fajtából. Tagjaik sohasem vitték – nem is vihették – az országos méltóságig. Adtak ezzel szemben híres, nagy kereskedőket Lengyelországnak és később saját választásuk szerinti új hazájuknak, továbbá tudós rabbikat, köztük egy csodarabbit is a felekezetüknek. Artúr festőnek készült, és első munkái máris nagy reményekkel biztatták. Ez azonban ebben az ügyben egyáltalán nem vált a hasznára. Sőt! Mert hogy Eliz családja úgy tartotta: egy művészembernek nincs komoly szakmája. Egyébként is bohém, megbízhatatlan. Szóval semmiképpen sem alkalmas egy család eltartására.

Mindkét család úgy érezte, hogy a legnagyobb bünt követné el, ősei forognának a sírjukban, amennyiben ez a hozzájuk méltatlan házasság létrejönne.

Ám a szerelem nagy úr! Továbbá mindkét fiatalban megvolt az eltökéltség és az ellenállás a szülőkkel szemben, amint az általában mindig is jellemző volt – és lesz – a fiatalabb generációkra az általuk ósdinak, maradinak tartott nézetekkel szemben.

A két család továbbra is hajthatatlan maradt. Nemhogy az esküvőt, a találkozásokat is megtiltották mindkét oldalról.

A Lizácska utáni epekedés végülis döntő elhatározásra bírta Artúrt: megszökteti a lányt. És Lizácska nem ellenkezett.

Egy napsütötte reggelen azután találkoztak a pályaudvaron, felszálltak a nemzetközi gyorsra és szép csendesesen elhagyták az országot. Tekintet nélkül arra, milyen szégyent hoztak ezzel hozzátartozóikra.

Csak Becsben döbrentek rá, hogy jóformán nincs egy vasuk se. Tudniillik épp annyit vettek magukhoz otthon, amivel megvásárolhatták a jegyeket. Meg ruhájuk is csak annyi volt, amit magukon hordtak. És mivel titokban utaztak, így csomagot se vihettek magukkal. Szóval, mindjárt közös életük kezdetén olyan anyagi gonddal találkoztak, amely ismeretlen volt mindeddig előttük.

Legelőbb pediglen meg kellett házasodniuk, hisz ez volt szökésük legfőbb célja. Igenám, de hogyan fogjanak hozzá? És ebben a kérdésben merült fel közöttük az első – és valljuk be, csaknem az utolsó – ellentét. Ugyanis mindketten saját papjukat találták alkalmasnak arra, hogy összeeskesse őket. Hanem a szerelem mindent megold. Végül abban egyeztek meg, hogy mindkét felekezet papja elé tárják kérésüket.

És ebben szerencsájük volt: a katolikus pap ugyanolyan fontosnak tartotta, hogy megakadályozza az erkölcstelen együttélést, mint a kis zsinagóga rabbija. Sőt. Meghallva történetüket, szállást is adott az atya, a rabbi pedig munkát ajánlott Artúrnak. Igaz, nem valami fényeset, de pillanatnyilag ez is megoldást jelentett: az ő dolga volt a szertartások alkalmával összegyűjteni az adományokat, továbbá – lévén Artúrnak szép és iskolázott hangja – az állandó kántor betegsége miatt ideiglenesen elláthatta az ő feladatát is.

És éltek boldogan. Még az is csak kisebb bárányfelhőt vont azúrkék egükre, hogy a szülőknek küldött levelekre sohasem jött válasz.

Artúr szabad idejében festegetett, és most még jobb képek kerültek ki a keze alól. Talán azért, mert képeit is átjárta a boldogság.

Lizike unszolására el is vitte néhány festményét a híres, neves Werner-galériába. Werner úr pedig el volt ragadtatva a képeitől. Mindjárt ott is tartotta azokat, és a következő kiállításon bemutatta. Még hozzá óriási sikerrel. Rövid idő alatt elismert, a kor egyik legjobb expresszionistájának tartott festőjeként tartották számon Artúrt. Hívták is mindenfele.

A következő hónapokban igencsak megváltozott a fiatal pár élete. Artúr egymás

után kapta a meghívásokat. Utaztak, kiállításokon vettek részt, galériákban jelentek meg festményei, mindenhol nagy elismerést aratva.

És jöttek a meghívások: kollegákhoz, nagy és nagy házat tartó emberekhez.

Anyagilag helyrejöttek. Otthagyták a szűkségből elfogadott lakásukat, szebbet, tágasabbat béreltek, a tetőtérben világos műteremmel, ahol öröm volt alkotni.

Szépen éltek. És boldogságuk nem ismert határt amikor megtudták, hogy jön a trónörökös. Sajnos azonban nem soká örülhettek ennek. Lizike nem tudta kihordani, nagy kínok között elvetélt. És ami még ennél is szomorúbb volt, megállapították, a méhe annyira fejletlen, hogy reménytelen egy újabb terhesség vállalása.

Sohasem tudtak beletörődni ebbe a fájdalomba. A seb azonban idővel enyhült, megszelídült. Amihez hozzájárult mozgalmassá alakult életük is.

Egy alkalommal, Svájc egyik kisvárosában járva megismerkedtek a Primissimával. Nem is tudnám pontosan lefordítani, mi is volt ez. Mondhatnám, hogy egyet, de az valahogy olyan érzetet kelt, mintha iparosok lennének a tagjai. Pedig szó sincs erről. Talán leginkább klubnak nevezhetném, amely elnevezés már önmagában is jelzi, hogy a városka elitjét, a gazdasági és szellemi élet legjobbjait fogta össze. Később azután terjeszkedtek, szinte egész Svájcot behálózták közösségeik. Lakóparkokat alakítottak ki maguknak, magas röptű előadásokat tartottak a világ minden táján. Belső összejöveteleik pedig nívósak, a társaság tagjai részére szórakoztatóak voltak.

A klub (maradjunk ennél a megnevezésnél) tagjai minden tekintetben támogatták egymást. Magának a klubnak a fenntartásához pedig – önként – hatalmas summával járultak hozzá. Tehették, hisz egytől egyig kiváló anyagi körülmények között éltek.

Artúréknak igencsak megtetszett az ott tapasztalt élet, és örömmel költöztek oda, amikor meghívással örvendeztették meg őket. Ez a döntés pedig távolabb sodorta őket attól a helytől, ahol a sok öröm mellett sok minden emlékeztette a bánatukra. Egy idő után a Primissima tagjait érezték családjuknak.

Időnként levelet írtak Magyarországon maradt rokonaiknak. Remélték, hogy az eltelt idő megbékélést teremt. Válasz hosszú ideig nem érkezett. Mígnem egyszer Betty kezébe nem került egy felbontatlan levél. Csodálkozva olvasta Elíz írását. Ő halványan emlékezett rá még kislány korából. Később azonban alig tizenkét évvel idősebb néneje eltűnt a családból. És soha, senki nem beszélt róla. Őt akkor nem érdekelte különösebben az ügy, hamar meg is feledkezett róla. Most azonban halvány emlékek ébredtek benne, és furdalni kezdte a kíváncsiság. Addig faggatta a szüleit, míg elmeséltek neki mindent. Természetesen szigorú és máig változatlan nézeteik szemszögéből.

Hanem Betty nem tudott haragudni nénjére. Inkább meghatotta a mindent legyőző szerelem története. Megtárgyalta a dolgot fiatal férjével, Endrével és egyetértettek abban, hogy felveszik a kapcsolatot a svájci rokonnal.

A levelükre pedig nemcsak válasz, hanem meghívás is érkezett. Bettyék rögtön el is döntötték, hogy eleget tesznek ennek. Az asszony az esetleges viták elkerülése érdekében azt mondta szüleinek, hogy egy több országra szóló európai körútra mennek.

Nyáron pedig felpakoltak és vonatra ültek.

Svájcban csodálatos fogadtatásban volt részük. Artúrék lakása és környezete meg egyenesen csodálatosnak tetszett. Akkora pompát és gazdagságot mindaddig el se tudtak képzelni. Remekül érezték magukat és azzal váltak el, hogy többször is kilátogathatnak Lizácskáékhoz.

És a kitagadott házaspár ígéretéhez híven gyakran fogadta a magyar rokonokat. Akiknek ezek a látogatások mindig nagy élményszámba mentek. Artúrék segítségével

bejárták és megismerték egész Svájcot. Gyönyörű tájakon jártak, érdekes emberekkel ismerkedtek meg.

Artúrék sokat meséltek a Primissimáról. Annyira kötődtek hozzá, hogy el is határozták, a klub javára végrendelkeznek. Az elképzelés ugyan Artúré volt, de Elíz ebben is, mint minden másban, egyetértett vele. Egészen addig, amíg közelebbi kapcsolatba nem kerültek Kenézekkel. Attól kezdve úgy gondolta, hogy – amennyiben a sors engedi – ő Bettyre hagyja mindenét. Artúrnak nem szólt erről, de az unokahúgának megemlítette.

Bettyék otthon beszéltek erről, de nem izgatta őket különösebben az a sok pénz. Bandi építőmérnöki keresete és Betty patikusai (ugyanis gyógyszerészként végzett az egyetemen) fizetése elég volt arra, hogy ha nem is költekezhetnek nyaklóló nélkül, a megélhetésük megvolt. Még akkor is, amikor fiuk született.

Bandi – az igazat megvallva – a későbbiekben megváltoztatta a véleményét. Álmodozni kezdett arról, mit is jelenthetne egy ekkora vagyon. No, nem magának akarta. Ő jól érezte magát a bőrében az adott lehetőségek között is. A fiának se igen volt szüksége ilyesmire. Az időközben felnőtté vált fiú a plasztikai sebészet terén igen jó nevet szerzett magának Bécsben, és ennek megfelelően bővíben volt a munkáknak, ami igencsak tisztos jövedelmet biztosított a számára annál is inkább, mert az orvoslásnak ez a területe egyre nagyobb jelentőségre tett szert.

Hanem Betty! Mit tudna nyújtani neki ennyi pénzzel! Mit tudna biztosítani ennek a kedves asszonynak, aki iránt az idő múlásával egyre nagyobb, olthatatlan szerelmet érzett. Még a széltől is óvna. Tejben, vajban füröszténé, örökké csak a gondolatait lesné, minden kívánságát teljesítené. Ó, micsoda öröm lenne így élni a kedvessel!

Teltek az évek. Betty apját a szíve vitte el, amit anyja sohase tudott kiheverni. Nem is nagyon sokára ő is követte az urát. Tulajdonképpen nem is volt beteg. Egész egyszerűen elhervadt a sose múló gyászban.

És most itt van ez a levél. És vele közelebb került a titokban annyira várt, hönőhajtott pillanat. Mert hiszen Artúr halála azt jelenti, hogy Lizácska akarata fog érvényesülni.

– Ó, drága, drága Elíz – sóhajtott Kenéz.

Már napok óta készült ő is az írásra. Nemegyszer neki is ült, hogy tudassa a svájci rokonokkal a történeteket. Csakhogy mindmáig nem volt ereje hozzá.

Hogy megírja, felesége, szeretett Bettykéje egy nagyon komoly műtéten esett át. Három elfáradt szívkoszorúeret kellett máshonnan vettekkel megtámogatni. A bypass operációnak nem kis kockázata volt, de elmulasztása végzetes következményekkel fenyegetett.

Az asszony mosolyogva várta a beavatkozást, a férjét vigasztalva, aki – bárhogy akarta – nem tudta a félelmeit titkolni. Hosszas előkészítés után megtörtént a műtét. Úgy tűnt, remekül sikerült. Betty sápadtan, de biztatóan mosolygott Bandira: Beszélni nem tudott, de a szeme ezt mondta:

– Ugye, mondtam? Nem kell kétségbe esni. Rossz pénz nem vész el.

Bandi boldogan simogatta a szinte átlátszó kezét.

December 23-a volt.

– Holnapra hozok be szaloncukrot – határozta el Kenéz hazafele menet.

Éjszaka Betty rosszul lett.

Újabb műtét. A három implantált érből egy rendetlenkedett – hámozta ki Kenéz az orvosok magyarázatából. Többet nem értett a szakzsargon, de főképp az egész lényén

eluralkodott, szinte remegésig fajult idegesség, aggodás miatt.

És most nem volt alaptalan a féelme. Betty rengeteg vért veszített. És napról napra rosszabbul lett. A rákapcsolt műszerek vörös jelei vészjóslóan villogtak. Leállt a vese... Jaj Istenem... még újragondolni se bírja, nemhogy megírni... Egyre több gép kellett az életben tartásához.

Imádott Bettyje hat nap után, az elmúlt héten hagyta őt itt örökre.

A valamikor nagyon várt levél elkésett. Most már semmi értelme annak a rengeteg pénznek. Minek? Nincs miért és nincs kiért.

Remegő kézzel nyúlt a levél után, hogy tovább olvassa. Elíz részletesen beszámolt Artúr betegségéről, a kór különböző fázisairól, majd a beteg utolsó napjairól, óráiról.

Azután így folytatta:

– Bocsássatok meg nekem, drágáim, hogy az adott ígéretemet nem tartom be. Artúrom utolsó kívánsága az volt, hogy a Primmimát tegyem meg általános örökösömnek. És én nem tudtam az utolsó kérését megtagadni...

Kenéz Endre szája keserű mosolyra húzódott:

– Semmi baj, Lizácska. Hisz mit is kezdenék vele...

Etűd mosolyra

Valamikori őünk leászott a fáról és körülnézett. Még nem tudta, hogy pontosan miért is, de tetszett neki a világ a megváltozott szemmagasságból. Elhúzta hát a száját. És bár ez mai szemmel vicsorgásnak tünne, akkor ez a tetszést fejezte ki.

Fentről, az egyik ágról egy kíváncsi nőstény nézte csodálkozva, mit művel az ott alant. És mivel nőnemű volt, úgy döntött, hogy kielégíti az érdeklődését. Valamivel óvatosabban, mint a másik, mindvégig erősen fogódzkodva a biztonságot jelentő faágakba, végülis a másik mellé tottyant puhán. Amely tény a hímmemű egyedből a mosoly fokozását váltotta ki. Ugyanis azon kívül, hogy az ösztöne közeledésre sarkallta, még tetszett is neki a bátor hölgy. Aki természetesen azonnal értette, hogy itt nem valamiféle harag vagy ellenségeskedés megnyilvánulásáról van szó, hanem a szimpátia egy újfajta kifejezéséről. És, mivel ő maga is hasonlóan érzett, ugyancsak kimutatta tetszését ajkainak széthúzásával, fogainak villogtatásával.

És ezzel megszületett a mosoly. Amely azután az azóta eltelt évmilliókban rengeteget finomodott, nagyon sok változatot hozott létre, különféle rafinériákban jelezve az érzelmek ezerszínűségét.

Ó, a mosoly nagyonis sokféle lett az idők folyamán, differenciált megjelenítésével az érzelmek nüánsnyi különbségeit is érzékeltetve.

Ha, tegyük fel, Boros úr találkozik Gyetvaival a hatodikról, a köszönését kísérő mosoly mindössze egy udvarias biccentéssel ér fel, ami a jóformán még idegen, nem rég odaköltözött szomszédnak szól. Ennél sokkal szélesebbre húzódik emberünk szája, amikor a liftben Kovácsékkal akad össze, akiket már évek óta ismer, hasonló korú gyerekeik együtt játszanak a parkban, míg a két asszony meghányja-veti a munkával, háztartással és gyerekneveléssel kapcsolatos problémáit. No, és természetesen a két férfi se maradhat ki a rövidebb-hosszabb megbeszélésekből, amelyek közöttük döntően az aktuális sporteseményekről, valamint a politika alakulásáról folynak.

A mosolyunk tele van jóindulattal, amikor Tóthnéval találkozunk a kapuban, aki

egyik gyerekét a karjában tartja, míg a másik a szoknyájába kapaszkodik. Ilyenkor szélesre tárt ajkakkal invitáljuk őt kocsinkba, hogy némi kerülővel letegyük őt a munkahelye előtt, ahol egyúttal mindkét gyerekének is van hely a vállalati bölcsődében, illetve óvodában. Út közben ugyancsak mosoly kíséretében fejezzük ki örömünket annak hallatán, hogy férje már lábadozik és nemsokára hazajöhet a kórházból.

A munkahelyen azután különösen fontos disztingváltan mosolyogni. Mert ugye, a főnökök olyan mosoly jár ki, amely érzékelteti a lojalitást, és természetesen a magasabb rang elismerését. Vannak azután olyan kollegák, akik felé a mosoly a barátságot is közvetíti. Továbbá a fiatalok, akiknek biztatást is kell hogy hordozzon a feljük küldött mosoly. No, természetesen csak akkor, ha azok nem törnek az ember pozíciójára. Mert ebben az esetben a mosollyal érzékeltetni kell, hogy még sokat kell tanulniuk, fejlődniük, hogy elérjék a mi nívónkat. Azután, amikor mi kiiregedtünk a munkából, már elég érettek lehetnek arra, hogy a helyünkre lépjenek. A beosztottak felé csöppnyi jótékony gondoskodást is csomagolunk a mosolyunkba.

Hazafelé aztán igyekszünk gyűrött arcunkat kissé kipihentetni, hogy otthon kellő figyelmet és odaadást tudjunk sugározni a családnak felé. Hogy feleségünknek a mosollyal közvetíteni tudjuk örök szerelmünket és hűségünket, a nagyfiú felé a rosszallásunkat a legutóbb hozott intő miatt, némi büszkeséggel elegyítve az iskolai focicsapatban elért eredményeinek az elismeréseképpen. A lányunk felé küldött elégedett mosolygás elérékenyülést mutat, hogy íme, milyen szép, sudár teremtés lett abból az örökké csivitelő, szeplős kis kótyomfittyből.

Mert bizony, a mosoly sokféle. És változatai rengeteg mindent kifejezhetnek. Mert a mosoly jelezhet szeretetet, szerelmet, tetszést, sőt nemtetszést is, udvariasságot vagy éppen csendes lenézést, csodálatot és gúnyos megvetést, jóindulatot és kaján kárörvendést, szendeséget, szemérmert vagy kacérságot, sugározhat bölcsességet vagy takarhat butaságot, közvetíthet alázatot, esetleg fensőbbiséget, jókedvet és örömet vagy eltitkolt bánatot, elégedettséget vagy álcázott zsörtölődést, el- vagy lenézést és így tovább. Sorolhatnám vég nélkül.

Hanem a legszebbet utoljára hagytam. Ez pedig nem más, mint a gyermekmosoly.

Láttak már pici babát mosolyogni? Amikor elégedetten néz a világba, mert frissen ébredt, enni is kapott meg tisztába is rakták, ráadásul többen is körülötte sűrögnék-forognak, hogy lessék minden kívánságát, óhaját?

Nos, ilyenkor a baba elmosolyodik. De nem ám úgy, mint más ember fia. De nem ám! Neki az egész teste, minden porcikája mosolyog. Keze, lába vadul kalimpál a levegőben alátámasztva és megerősítve ajkainak mosolyra húzódását, kifejezve ezzel szent meggyőződését abban, hogy íme, milyen szép, milyen gyönyörű az élet.

Kár, hogy később ráébred, nem is olyan tökéletes minden, mint ahogyan valamikor elképzelte.

Mese a vesepecsenyéről

Kanzler Józsi leült a raktár előtti kisszékre, szétvetette a lábát, két kezét összekulcsolta a fején hátul és elégedetten nézett körül. Mindenhol rend és tisztaság uralkodott. No persze ott, ahonnan majd sorba kihordják az árut amikor szükségessé válik, a raklapok körül van egy kis liszt, cukor, miegymás elszórva a kövön, de az eladótérben nem

találhat semmi kivetnivalót a kedves vevő. A krómozott, nikkelezett részek csillognak, villognak, a polcok olyan fehérek, hogy szinte vakítanak. Az áru meg például, átláthatóan sorjázik. Úgy, hogy a vásárló szemébe az tűnjön legelőször, amelyik szállítója nem sajnálja azt a kis ezt, azt minél több portékája eladása érdekében. De természetesen ott van a másé is, csak éppen egy kicsit hátrébb, egy csöppecskét magasabban, vagy éppen alacsonyabban. A hűtőpulton is pont odaragasztódott az árcédula – ahogy kioktatta a beosztottait –, ahol letakarja a szavatosság idejét. De nehogy azt gondolja valaki, hogy csalásról van szó. A lejárat ideje ugyanis a mai nap, tehát éppenséggel nem megkárosítás esete forog fenn. Ma még egész nap felhasználható.

Az elébb pedig a Tóni hozott egy darab vesepecsenyét megmutatni, milyen gyönyörű, világos, friss. Nem mindennap hoznak ilyet. El is határozta, hogy visszahozza belőle vagy öt kilót.

Rápillantott a bejárat feletti órára és intett a társaságnak: nyithatnak.

Csak úgy hömpölygött be a sok vevő. Ez az első csúcs. Amikor a korán munkába járók ugranak be valamiért. Hamar lecseng, és akkor egy rövid nyugalom következik. Meg lehet inni egy feketét, be lehet kapni valamit, mielőtt a háziasszonyok jönnének. No, meg a nyugdíjasok. Akkor aztán ebédidőig nincs egy perc megállás. Mindenki válogat, kérdeget: árat, lejáratidőt, vagy azt, hol találja a keresett árut. És ilyenkor minden eladónak, a terepet felügyelő dolgozónak ezer szemmel kell rendelkeznie. Mert ezt az időt használják fel legszívesebben a bolti szarkák. Aztán nem könnyű elkapni valakit. Olyan ügyesen dolgoznak, hogy ember legyen a talpán, aki észreveszi a susmust.

Ebédidőben megint alig lép be valaki, akkor lehet szusszantani egyet. Hogy aztán újult erővel várják a munkából hazatérőket. Ez az ostrom egészen félhét-hétig tart. Akkor ismét elcsendesedik az üzlet. Ilyenkor már zárási hangulat uralkodik. Megkezdődik a takarítás, a pénztárosok közül már csak egy van a helyén, a többi számolja a bevételt.

No, de jelenleg épp csak megkezdődött a nap. Kanzler úr elnyom egy ásitást és kimegy az üzleti részbe. Kedvtelve sétálgat a hajók között.

Egy óra sem telik el a nyitás óta, amikor hangoskodást hall. Azonnal kihallja Béla felemelt hangját:

– Most szépen bejön velem az irodába – mutat egy üveggel elválasztott falatnyi fülkére, ahol két embernél több semmiképpen sem fér el – és megmutatja, mit rejteget a kabátja alatt.

Kanzler kellő távolságból kíséri őket, hogy mindent lásson, mégse keltsen feltűnést. Néhány vásárló odanéz, de mivel a rajtakapott asszony nem vitázik, hanem csendesen eleget tesz a felszólításnak, intézik tovább a vásárlást.

A kopottasán öltözött nő kabátja alól egy kiló liszt kerül elő. Béla diadalmasan tartja kezében magasra a bűnjelet, mialatt a tolvajt másik kezével a bejárat felé irányítja:

– Aztán meg ne lássam itt mégegyszer – löki ki az idős, cingár asszonyt az ajtón. – Csak azt vettem észre – meséli diadalmasan a főnökének –, hogy nagy hirtelen kétszeresére dagadt meg az egyik melle. Rögtön tudtam, hogy turpisság van a dologban.

Kanzler Józsi csak az arca játékaival és a szemével fejezi ki az elégedettségét.

– Az ilyet két lábbal kéne a hátsóján rúgni – igyekszik kaján mosollyal még jobban a főnök kegyeibe férközni Béla.

Már majdnem lecseng a délelőtti hajrá, amikor Tóni közli örömmel Kanzlerrel,

amikor az elmegey mellette: – Az ötven kiló vesepecsenyéből alig maradt vág)' két kiló. Úgy elkapkodták, mint a cukrot.

– Mit mondasz? – horkan fel a megszólított. – Csak úgy eladjátok a vesepecsenyét? Amikor tudjátok, hogy mennyire szeretjük?

Tóni ijedten kapja a szájához a kezét: – De főnök... én nem tudtam...

Ilike kuncog mellette. Ő igenis tudja, mire vásik a főnök foga. Csakhogy nem Arankával, a gömbölyded nejjel szeretik úgy a vesepecsenyét, hanem Klarisszal, a nádszál kóristával, akinek méretei egyedül a keblek tekintetében haladják meg azt, amit karcsúnak mondanak. Hanem gyorsan elkapja a tekintetét, nehogy a főnök észrevegyen valamit rajta.

Kanzler Józsi is Klarisszra gondol. Istenem, hogy a nyakába ugrana a vesepecsenye láttán az a nő!. A hálálkodás többi jeleiről nem is beszélve. Ő meg ráadásul nagyon is olcsón úszna meg a mai randevút.

– Pistikém, azonnal vidd ezt a húst a hűtőbe – markolja meg a marhahús létre világosan szép, rózsaszín húsdarabot. Aztán jelöld meg, hogy az enyém.

Pista serényen ugrik, kapja a kezébe a húst, borítja vékony fóliával bélelt csomagolópapírral, veszi a füle mögül a plajbászt és nem is írja, hanem ügyeskedve rajzolja rá a kapott intenciót:

„Ne nyújjhózzá A Főnöké”.

Egyszerre csak belép Aranka, aki korában és méreteiben – a már említett kebleket kivéve – messze meghaladja Klarisszáét. Kényelmesen, sétálósan jár-kei a három hajóban, de főleg a húspultok előtt. Szeret itt lófrálni. Szemügyre vesz mindent. Amint az meg is látszik rajta, nem veti meg a jó falatokat. És ebben a vonatkozásban nagy szerencsét jelent számára, hogy Kanzler Józsihoz ment férjhez. Különösen az utóbbi éveket számítva, amióta élete párja a neves élelmiszerlánc eme boltjának a vezetője. Nem jár gyakran be, nincs szüksége rá. Csak felírja, mi kell, este meghozza Józsi. Mindig szép, mindig friss árut kap. De azért néha nem árt körülnézni. Hátha van valami újdonság, amit szívesen megkóstolna. Meg aztán igencsak valakinek érzi itt magát. A beosztottak egytől egyig lesik a kívánságát, óhaját. Máshol hiába is várna ilyesmire. így, ha kissé fel akar töltődni, csak beállít ide. Mint most is.

A húspult előtt jár nézelődve, amikor Tóni vigyorogva megszólal:

– Ma nagy meglepetésben lesz része, Aranka nagyságos...

Ilike erősen sípcsonton rúgja:

– Te marha – suttogja, azaz inkább csak leheli halkan, nehogy illetéktelen fülekbe jusson, amit mond.

Tóni fájdalmasan felszisszen. Ilikének arcizma se rezzen. Udvariasan mosolyog:

– Igen? És mi lesz az? – keresi Aranka az ura tekintetét.

– Nem árulhatom el – feszeng az. – Hisz akkor nem lenne meglepetés – örül meg a hirtelen kitalált kifogásnak.

Közben töri a fejét, hogy mivel küszöbölje ki Tóni hülye megjegyzését. A fogai között sziszegve szól rá:

– A munkádra figyelj.

Aranka jókedvre derülve adja fel a rendelését. Nem, most nem viszi magával, még soppingol egy keveset a városban. Majd az ura. Még megnézi ezt, azt, majd bájos mosollyal kilibben, már amennyire a kecses mozdulatot a súlya megengedi.

A főnök bevonul a kalitkába, hogy elég csend legyen a beígért meglepetés mivoltának a kiötléséhez.

Gondolataiból a hangsúlyból is kiérezhetően mély hódolattal, kórusban kiejtett köszönés rángatja vissza a valóságba. Azonnal kinn terem az eladótérben.

– A, képviselő úr. Tisztelem. Isten hozta nálunk. Mivel szolgálhatok? – készségeskedik.

– Csak egy pillanatra ugrottam be. Erre a pár másodpercre is alig tudtam időt szakítani – fontoskodik Latoreczky úr. – De ma este fontos vendégem lesz – folytatja. – Garamy Öcsi jön vacsorára a feleségével.

– Ó, a Garamy államtitkár úr... – áhítatoskodik az üzletvezető.

– Igen, ő. Persze, nekem már csak Öcsi marad. Gyerekkori pajtásom volt. No, és természetesen máig tartjuk a barátságot. Hanem valami finommal akarunk kirukkolni. Nem különlegességgel, csak valami igazán jó falattal. Mit tud ajánlani, kedves Kanzler?

– Mit is, mit is? – simítja meg az állát Józsi. A homloka ráncot vet, az egész emberen látszik, hogy megfeszíti a sűrűállományát a fontos kérdésre adandó válasz kiagyalásán.

De nincs semmi jó gondolata. Végülis fájó szívvel, lemondóan, de a magas rangú kuncsaftnak örömet mutatva a probléma megoldása vonatkozásában, felkiált:

– Megvan! Van egy darab gyönyörű szép vesepecsenyém. Szinte a képviselő úrra vár. Laja, hozd gyorsan a hűtőből.

Laja rohan. Meg is találja a keresett csomagot, lohol vissza vele... Már adná is a képviselő úr kezébe, amikor megpillantja rajta az írást. Ijedten magafelé fordítva kapja le az árulkodó borítást és csak úgy, a meztelen húsdarabot nyújtja. Keze félúton megáll. Hisz csak nem adhatja így, csomagolás nélkül a vevőnek. Még az egyszerűnek se, nemhogy egy ilyen nagy embernek. Irányt változtat a karja, a főnökének adja át, miközben a papírt a háta mögé dugja, majd egy későbbi, alkalmas pillanatban a sarokba hajítja. Egy csöppet bele is rúg, hogy teljesen láthatatlanná tegye.

– Ejnye, fiam – igyekszik nyugodt maradni Kanzler. – Miért nem a csomagolással együtt hozod – csóválja a fejét. – Na, burkolja be, Ilike. Hiába, ezeket a mai fiatalokat nehéz betanítani – fordul bocsánatkérően a képviselő felé.

– Ugyan, nem történt semmi. Úgyis megmossa az asszony – kedélyeskedik amaz, megtoldva egy heherészéssel. – Mivel tartozom – nyúl a zsebébe. – Ne haragudjon, nagyon sietek – indul a kijárat felé.

– Ugyan már! Hogy képzeled a képviselő úr? A cég ajándéka.

– De ezt én igazán nem fogadhatom el – szabadkozik Latoreczky.

– Ne csináljon belőle gondot magának. Elmegy kálóba – nyugtatja meg a boltvezető.

– No, az más – legyint kegyesen amaz. – Egyébként akartam is szólni magának – fordul még vissza az ajtóból. – Az építési kérelme el van intézve. Na, minden jól.

– Ó, igazán nagyon hálás vagyok a fáradozásáért. Alázatos tisztelem – hajlong Józsi, még a bokáját is összeütve kissé, miközben a beosztottak valamiféle liturgikus énekkarra emlékeztetve búcsúznak a potentáttól.

Kanzler örömeiben még az elvesztett vesepecsenyéről és az Aranka részére kitalálendő meglepetésről is megfeledkezik. Felemelt fejjel, gondolatban már birtokba is véve az immáron engedéllyel építendő új házat járja végig a hajókat, hogy egy utolsó szemlét tartson.

Az esti takarítás során Ilike egy csomagolópapírt talál a sarokban. Felveszi és a szemetesbe hajítja.

Kanzler Józsiha belényilall a keserőség, amint a papír a szemétbe kerül egy szerelmes légyott reményével együtt.

Készült 300 példányban

**Ez a
073
példány**

**ISBN 963 229 957 4
ISSN 0866-4420**

Felelős kiadó a szerző

Felelős szerkesztő Tabák András

**2005 Vasas-Köz kft nyomda
Felelős vezető Badó Géza**

Terjeszti a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság
